

Z o o l o g i c k á z á h r a d a B r a t i s l a v a

Správa o výsledkoch a záveroch rozboru činnosti a hospodárenia za rok 2021

január 2022

Mgr. Tomáš Hulík
poverený vedením Zoo Bratislava

OBSAH

I.	Úvod	3
II.	Vyhodnotenie činnosti zoologického oddelenia	3
	Chovateľský úsek	3
	Úsek výživy zvierat	13
	Veterinárna starostlivosť	14
III.	Vyhodnotenie činnosti oddelenia vzdelávania a marketingu	14
IV.	Vyhodnotenie činnosti hospodárskej správy a údržba zelene	17
	Autodoprava, odpady, energie	17
V.	Vyhodnotenie personálnej práce	18
	Vývoj zamestnanosti	18
VI.	Hospodárenie organizácie	19
	Náklady	20
	Výnosy	20
	Investičná činnosť	21
VII.	Programové rozpočtovanie	21
Príloha č. 1- Vyhodnotenie činnosti oddelenia vzdelávania a propagácie a prehľad návštevnosti za rok 2021		
Príloha č. 2 - Darcovia a sponzori v roku 2021		
Príloha č. 3 - Stavy zvierat		
Príloha č. 4 - Ekonomické tabuľky: čerpanie nákladov, plnenie príjmov, plnenie plánu práce a miezd		

I. ÚVOD

Poslaním ZOO je približovať živú prírodu všetkým ľuďom a súčasne pomáhať prežiť tým druhom zvierat, ktoré bojujú o holú existenciu.

ZOO Bratislava toto poslanie plní tým, že:

- realizuje záchranný chov chránených a ohrozených živočíchov so zameraním na tvorbu genofondovej rezervy, v súvislosti s tým sa podieľa na medzinárodných projektoch záchrany ohrozených druhov živočíchov v spolupráci so štátnymi orgánmi ochrany prírody ako aj v spolupráci s medzinárodnými orgánmi a organizáciami, a partnerskými inštitúciami v zahraničí,
- uskutočňuje vedeckovýskumnú činnosť zameranú na ochranu druhov,
- zabezpečuje výchovu a vzdelávanie verejnosti k ochrane prírody a biologickej rozmanitosti, a to hlavne poskytovaním informácií o vystavovaných druhoch, ich prirodzenom prostredí a úlohe v ekosystémoch.

Výchovu a vzdelávanie verejnosti v oblasti environmentalistiky zabezpečuje prostredníctvom:

- výukových a vzdelávacích programov pre deti a mládež,
- besied, prednášok, súťaží, kvízov, výstav, sprievodcovskej činnosti a kultúrno-výchovných podujatí,
- náučno-informačného systému v areáli zariadenia,
- národných, regionálnych a medzinárodných kampaní na podporu chovu vzácnych a ohrozených druhov zvierat a ochrany prírody,
- pre držané živočíchy zabezpečuje prostredníctvom osobitného programu preventívnu a liečebnú starostlivosť,
- spolupracuje s mimovládnyimi organizáciami.

ZOO Bratislava je obecná príspevková organizácia, ktorá je svojim príspevkom zapojená na rozpočet hl. mesta SR Bratislavy.

Činnosť ZOO Bratislava v roku 2021 bola poznačená situáciou súvisiacou s pandémiou ochorenia Covid-19. V tejto súvislosti boli prijaté opatrenia vrátane uzavretia ZOO Bratislava pre návštevníkov od 13.02.2021 do 18.04.2021 a následne od 25.11.2021 do 31.12.2021.

Počas hodnoteného obdobia sme okrem príspevku na činnosť od zriaďovateľa dosiahli vlastné príjmy vo výške 1.320.758 € v hlavnej činnosti a v podnikateľskej činnosti 167.481 €. Spolu 1.488.239 €.

V investičnej činnosti sme z vlastných zdrojov (okrem príspevku zriaďovateľa) realizovali práce za 32.510 €.

Úlohy na jednotlivých úsekoch činnosti boli plnené tak, ako je v jednotlivých častiach správy uvedených.

II. VYHODNOTENIE ČINNOSTI ZOOLOGICKÉHO ODDELENIA

Chovateľský úsek

Rok 2021 bol, podobne ako predošlý rok, veľmi náročný z hľadiska manažmentu chovateľskej prevádzky. Prvé štyri mesiace sme opäť pracovali kvôli protiepidemiologickým opatreniam na zabránenie šírenia ochorenia COVID-19 v režime komplexného rozdelenia zoologického oddelenia na 2 skupiny. Tento systém práce počas pomerne dlhého obdobia (keďže k rozdeleniu na dve skupiny sme pristúpili už na jeseň 2020) bol pre všetkých pracovníkov fyzicky a psychicky extrémne náročný. Komplikovaná bola aj komunikácia medzi rozdelenými skupinami, často sme zabezpečovali starostlivosť o zvieratá s vypätím síl. Málo efektívna bola aj komunikácia s EEP/ESB koordinátormi, pretože mnohí čerpali nariadené dovolenky, alebo pracovali na home office. Výsledkom obmedzenia ich pracovnej činnosti na odhadom 25% bola nedostatočná, ba v mnohých prípadoch úplne absentujúca komunikácia s participujúcimi zoologickými záhradami. Vydávanie rozhodnutí o umiestňovaní programových zvierat je kľúčové na plynulé zabezpečenie transferov zvierat. Neumiestnené zvieratá spôsobujú v skupine stres a je preto ohrozený welfare zvierat v chovných skupinách. Napriek všetkým komplikáciám sme náročné situácie zvládli a v rámci možnosti sme plánované úlohy plnili. V roku 2021 sme odchovali 149 jedincov z 34 chovaných druhov. V početnosti opäť dominovali cicavce – odchovali sme 64 jedincov z 24 druhov. Doviezli sme 97 jedincov z 31 druhov. Kolekciu zvierat sme obohatili o 13 nových druhov, najmä z triedy vtákov. Vyviezli sme do iných zoologických záhrad, alebo schválených chovov 43 zvierat z 19 druhov. Celkovo sme ku koncu roka chovali 1168 zvierat v 175 druhoch a z toho majoritu v počte druhov tvoria cicavce. Druhové rozšírenie našej kolekcie naďalej

viazne na nedostatku nových expozícií, v ktorých by sme verejnosti mohli predstaviť druhy dlhodobo chované v zázemí a nové druhy bezstavovcov, plazov, rýb, vtákov či menších zaujímavých cicavcov.

Bezstavovce, ryby, plazy

V apríli sme umiestnili dva u nás odchované jedince šťúra obrovského (*Pandinus imperator*) do ZOO Debrecín v Maďarsku. Žiaľ v máji nám uhynula chovná samica šťúra, takže aktuálne chováme dva jedince. V reprodukcií sa darilo najmä dvom druhom švába – pribudli šváby argentínske (*Blaptica dubia*) a šváb *Lucihormetica verrucosa*. Väčšinu našich bezstavovcov nemáme možnosť prezentovať návštevníkom z dôvodu absentujúcich expozíčných priestorov, resp. špeciálnej komplexnej expozície pre bezstavovce, v ktorej by bolo možné zároveň druhovo významne obohatiť kolekciu tejto triedy živočíchov.

V spolupráci so skupinou nadšených dobrovoľných akvaristov sme zabezpečili úpravu a revitalizáciu nášho spoločenského tropického akvária. Z celkového počtu 17 druhov rýb obývajúcich túto expozíciu sme ukončili chov dvoch druhov rypca Petersovho a dočasne aj skalára amazonského. Priebežne plánujeme určité vybrané druhy do tohto akvária doplniť. Kolekciu rýb sme doplnili o dva nového druhu. Zakúpili sme tri jedince jesetera ruského (*Acipenser gueldenstaedtii*) a 6 koi kaprov (*Cyprinus carpio carpio koi*). Pre tieto druhy sme vytvorili novú expozíciu – jazierko vo výbehu pandy červenej, ktoré je zaujímavým expozíčnym obohatením a zároveň v letných mesiacoch bude vítaným ochladzujúcim prvkom daného prostredia.

Na odchov plazov nemáme žiadne adekvátne podmienky. Chýba nám priestorovo aj technicky vybavená odchovňa, v ktorej by boli vytvorené dobré podmienky na znášku a inkubáciu vajíec. V provizórnych podmienkach sa nám podarilo odchovať len 2 druhy - korytnačku leopardiu (*Stigmochelys pardalis babcocki*) a užovku červenú (*Pantherophis guttatus*). V našich podmienkach, ktoré nás limitujú vo vytvorení vhodných kladísk majú samice plazov často zdravotné problémy práve súvisiace s retenciou znášky, čo obvykle vedie až k úhynu. V marci sme tak prišli o chovnú samicu leguána zeleného (*Iguana iguana*), ktorá napriek snahe veterinárov podľahla silnému zápalu z retencie znášky.

V júli nám pod dlhej liečbe uhynul jeden zo samcov užovky červenej (*Pantherophis guttatus*) na prevalený absces v brušnej dutine. Spojili sme samca so samicom varana stepného (*Varanus exanthematicus*). Spájanie prebiehalo bez komplikácií a bolo úspešné. Kolekciu plazov sme doplnili o dve samice agamy bradatej (*Pogona vitticeps*) a samca pakekóna riasnatého (*Rhacodactylus ciliatus*). Jedna agama a pakekón svoj domov našli na našom oddelení marketingu a vzdelávania, kde sú súčasťou kolekcie malých druhov zvierat slúžiacich na vzdelávacie účely (krúžková činnosť, vzdelávacie programy pre školy).

Vtáky

Začiatkom roka nám opäť skomplikovala chov vtáčia chrípka subtypu H5N8. Na základe potvrdeného výskytu aj v Bratislave sme prijali preventívne opatrenia na ochranu zdravia vtákov a zamestnancov organizácie. Druhy nevyžadujúce zimovanie (vodné vtáctvo) sme presťahovali do voliér v zázemí. Prísne opatrenia sa týkali aj napájania a kŕmenia vtákov, zoohygieny ako aj manipulácie s odpadom z chovných zariadení. V takomto komplikovanom režime sme pracovali až do 1. apríla, kedy RVPS Bratislava – mesto zrušila opatrenia. Za celé tri mesiace sa žiadny prípad nákazy v našej ZOO nevyskytol. Pre vodné vtáctvo bola dlhotrvajúca karanténa v zázemí veľmi stresujúca. Návratom na jazerá sa vtákom psychicky a fyzicky nesmierne uľavilo.

V chovnom priestore plameniakov ružových (*Phoenicopiterus roseus*) nám už niekoľko rokov robí problémy terén a jazero. Brehy sa výrazne podmývajú, preto musíme každoročne pred hniezdnou sezónou navážať hlinu a upravovať vstup pre vtáky do jazera tak, aby nebol strmý a nebezpečný, ale plynulý. Pri tej príležitosti každoročne upravujeme aj hniezda vtákov. Celkovo sú všetky trávnaté plochy v okolí jazera strmé, čo je pre tieto chúlolistivé vtáky v prípade stresu extrémne nebezpečné. Z tohto dôvodu sme prišli o mladého samca a mladú samicu (oba vyliahnuté v roku 2020). Po traume končatiny sme museli jedince eutanazovať. Odchov bol v roku 2021 veľmi dobrý. V mesiacoch jún až august sa vyliadlo 9 mláďat. Dve slabučké mláďatá uhynuli pár dní po vyliahnutí. Náhle nám uhynul aj jeden z chovných samcov na kardiovaskulárne zlyhanie. So ZOO Hodonín sme sa dohodli na výmene našich dvoch samcov za ich dvoch samcov s cieľom zvýšenia genetickej diverzity. Pohlavie hodonínskych vtákov však nemáme potvrdené a vizuálne predpokladáme, že sme dostali samca a samicu.

K našim nespárovaným samičkám ibisa červeného (*Eudocimus ruber*) sme v júli doviezli dvoch samcov – jedného zo ZOO Stuttgart a druhého z Tierparku Röhrensee.

Okrem plameniakov sme odchováli niekoľko menej náročných vodných vtákov, ku ktorým patrí kačica domáca – indický bežec (*Anas platyrhynchos domestic*), labuť čierna (*Cygnus atratus*) a pižmovka domáca (*Cairina moschata domestic*). Mladé labute sme koncom roka umiestnili do súkromného schváleného chovu, ale len dve, lebo jednu mladú labuť nám strhla škodná. Úspešne sa nám reprodukovali naše dva chovné páry chochlačky bielookej (*Aythya nyroca*). Vyliadlo sa až 12 mláďat – z prvej znášky v máji to bolo 7 jedincov a z druhej znášky v júli 5. Ešte v apríli pred hniezdnou sezónou sme odviezli 7 chochlačiek vyliahnutých v roku 2020 do ZOO Wroclaw. Naše mladé chochlačky sme poskytli na účely plánovanej reintrodukcie druhu v poľskej prírodnej rezervácii Miliczské rybníky. Do ZOO Wroclaw poputuje na jar 2022 aj dvanásť chochlačiek vyliahnutých v roku 2021 na podporu voľne žijúcich chochlačiek v Poľsku. Po úhyne samice zemnárky krátkozobej (*Cereopsis novaehollandiae*) v roku 2020 sme

zohnali v júli mladú samicu zo ZOO Stuttgart. Zohnať dospelú samicu je veľmi komplikované až nemožné a rovnako nie je vhodné mladú samicu spojiť s dospelým samcom. Preto sme k mladej samičke dovezli zo ZOO Praha samčeka v rovnakom veku. Z radu zúbkozobcov nám uhynul samec hlaholky severskej (*Bucephala clangula*) na enteritídu a starý samec kačičky mandarínskej (*Aix galericulata*).

K samcovi pštrosa afrického (*Struthio camelus*) sa nám podarilo zohnať dve mladé samice. Spojenie týchto monumentálnych vtákov bolo úspešné, samec hneď samiciam dvoril, predvádzal sa. V chove nandu pampového (*Rhea americana*) sa nám odchovy nepodarili. Mladý samec vyliahnúť v roku 2020 sa snažil zasadiť na hniezdo dospelých samcov a hoci dospelé samce sedeli na znáškach, nepodarilo sa im pre neustále rozhadzovanie hniezd, zo strany mladého samca, vysedieť ani jedno vajce. V apríli nám uhynula jedna chovná samica na kardiovaskulárne zlyhanie v dôsledku traumy hlavy pravdepodobne pri párení. Mladého samca vyliahnúť v roku 2020 sme umiestnili do súkromného schváleného chovu.

Kolekciu vtákov sme obohatili o 6 nových druhov z radu hrabavcov. Pribudli bažanty diamantové (*Chrysolophus amherstiae*), mladý chovný párik morky očkatej (*Meleagris ocellata*), chovný pár okáča činkvisa (*Polyplectron bicalcaratum*), štyri páry páva korunkatého (*Pavo cristatus*), páriky uškáňa bieleho (*Crossoptilon crossoptilon*) a uškáňa hnedého (*Crossoptilon mantchuricum*). Morku očkátú sme zatiaľ umiestnili do zázemia a na jar 2022 vtáky pripojíme do juhoamerického výbehu. Bažanty diamantové, okáče a uškáňa hnedé osviežili expozície v lesnej časti areálu, kde sú po úprave a výsadbe starých voliér skutočnou ozdobou. Uškáňa biele sa vynímajú v zmiešanej euroázijskej voliére, do ktorej sme doplnili ďalšieho samčeka modrane strakovitej (*Cyanopica cyanus cooki*) zo ZOO Bernburg. V júli sme potešili nášho nádherného samca tragopana modrolieho (*Tragopan temminckii*) dovozom mladej samičky z Tierparku Röhrensee.

V máji sme na dopárovanie dovezli samičku papagája kráľovského (*Alisterus scapularis*) a samčeka rozely Pennantovej (*Platycercus elegans*) z francúzskej ZOO Parc Zoo du Reynou. Papagáje kráľovské sa po príchode samice správali k sebe neutrálne a doposiaľ je ich vzťah decentne diplomatický bez prejavov agresivity, ale aj náklonnosti. Naopak, výnimočne si padli do oka rozely. Našu starú samičku sme sa pokúšali dopárovať niekoľkými samcami, ale reprodukčný pár sa nám nedarilo zostaviť. Šarmantný francúzsky samec ju očaril a po dlhých 13 rokoch nereprodukčného chovu náš nový párik odchoval 3 mláďatá v dvoch znáškach. Prvá rozelka sa vyliahla v júni a ďalšie dve v septembri. Naša radosť z kompletných párov u nás chovaných austrálskych papagájov netrvala dlho. V júni uhynul starý chovný samec papagája červenokridleho (*Aprosmictus erythropterus*) na zlyhanie srdca. V októbri sa nám podarilo zohnať nového, vekovo ideálneho samca k našej samici. Jedná sa o skúseného jedinca, ktorý už páril a odchovával mláďatá. Po spojení s našou samicom nezaprel svoje skúsenosti, temperament a dominantnosť. Naháňal samicu, vokalizoval, predvádzal sa. Na druhý deň nový párik sedel vedľa seba v pokoji a harmónii.

V máji náhle uhynula chovná samica kuvika obyčajného (*Athene noctua*) na zlyhanie srdca v dôsledku retencie vajca. K samčekovi sme dovezli novú, mladú samičku zo ZOO Zlín. Po niekoľkých rokoch sa nám podarilo dopárovať aj samčeka pôtika kapcavého (*Aegolius funereus*). Nádejnú chovnú samičku sme získali zo ZOO Ostrava.

Vačkovce

Stabilizácia v chove kengury červenej (*Macropus rufus*) sa aj v roku 2021 prejavila úspešnými odchovmi. Od marca do septembra sa narodili 3 mláďatá, dva samce a jedna samica. V máji sme na základe odporúčania ESB koordinátora umiestnili mladého samca z predošlého roku do ZOO Bojnice. Rovnako, na základe odporúčania od nás odišla v októbri mladá samička do ZOO Beauval vo Francúzsku. Ďalší mladý samec od nás poputuje v roku 2022 do ZOO Sóstó v Maďarsku. V auguste sme jednu našu chovnú samicu museli eutanazovať. Napriek maximálnemu veterinárnemu úsiliu sa jej stav po dlhodobej liečbe nezvratne zhoršil. Diagnóza maximálna osteomyelitída je u kengúr veľmi častá a postihnuté zviera aj napriek včasnej liečbe nemá veľmi pozitívnu prognózu. Kengury sú mimoriadne náchylné na bakteriálne infekcie ústnej dutiny a často tomuto ochoreniu podľahnú.

Primáty

V marci pribudla do skupiny lemurov kata (*Lemur catta*) samička. Plánovaná vazektómia chovného samca, na základe odporúčania EEP koordinátorky, sa musela odložiť z dôvodu mláďaťa v skupine a kvôli zdravotným problémom chovného samca. Samec začal chradnúť, v nepravidielných intervaloch sa mu menila farba ľavého oka a mierne bolo vystúpené. Jeho dve dcéry, narodené v roku 2020, ho začali atakovať. Ich agresivita voči otcovi gradovala natoľko, že sme museli oddeliť chovný pár s najmladším mláďaťom od ich odrastených dcér. Samec sa začal po rozdelení skupiny spamätávať, upokojil sa, pribral, dostal sa do veľmi dobrej kondície. Skúsili sme skupinu znova spojiť. Na naše sklamanie dcéry znova atakovali otca, preto sme skupinu opätovne rozdelili. Na jeseň bol samec v takej slušnej kondícii, že sme mohli vykonať vazektómiu a vyšetrenie oka. Dostupnými vyšetrovacími metódami sa nezistila diagnóza spôsobujúca samcovi problémy s okom. Samec sa zo zákroku veľmi rýchlo zregeneroval. Znova sme sa pokúsili o spojenie skupiny, znova neúspešne. Napriek tomu sme mali radosť, že sa samcov zdravotný stav stabilizoval. Naša radosť však netrvala dlho. V polovici decembra sa samcovi náhle zhoršil stav, mal závažné neurologické prejavy (slabosti, kolapsy) ohrozujúce jeho život a fungovanie v skupine. Jeho stav

sa doslova kriticky z hodiny na hodinu zhoršoval, preto sme pristúpili k jeho eutanázii. Zdravotné problémy samca súviseli aj s jeho vekom, mal 19 rokov, pričom priemerná dĺžka života samcov v zoológických záhradách je 17 – 20 rokov. Náš chovný samec u nás od roku 2013 do roku 2021 splodil 18 mláďat (8 samčekov a 10 samičiek) so 4 chovnými samicami. Po jeho eutanázii sme skupinu spojili a pozostáva z najstaršej samice (matky) a jej troch dcér (dvojčatá narodené v roku 2020 a jedna samička narodená v roku 2021). Skupina je plne kompatibilná, medzi samicami nie sú žiadne problémy. Keďže nemáme od koordinátorky povolenú reprodukciu, budeme pokračovať v expozičnom chove samičej skupiny.

Na jar sme vyviezli na základe odporúčania EEP koordinátorov dvoch samcov z dvoch príbuzných druhov lemura. Samec vari čiernobieleho (*Varecia variegata*) odišiel do samčej skupiny v ZOO Ostrava a samec vari červeného (*Varecia rubra*) prijal Parc Naturalier des Pyrénées k ich osamelej samici.

V kolekcii kosmáčovitých primátov nám náhle uhynula samička kosmáča trpasličieho (*Cebuella p. pygmaea*) na kardiovaskulárne zlyhanie v dôsledku traumy hlavy. Samička mala 13 rokov. Jej o tri roky starší partner zostal sám. Žiadali sme EEP koordinátora o odporúčanie na dovoz novej samičky, ale do konca roka ani po urgenciách sme nedostali žiadnu správu. So ZOO Plzeň sme komunikovali o výmene samca za samičku kosmáča striebřitého (*Mico argentatus*), čo by umožnilo vytvoriť chovný pár v Plzni aj v Bratislave. Túto možnosť sme navrhli EEP koordinátorovi a rovnako sme doposiaľ nedostali odpoveď, hoci sme obe ZOO koordinátora urgovali.

Do rodiny mačička Brazzovho (*Cercopithecus neglectus*) sa 1. augusta narodil druhý samček. Mláďa bolo od narodenia výnimočne životaschopné a len čo sa po pár mesiacoch začalo samostatne pohybovať, zapára svojimi drsnými hrami do oboch rodičov, a najmä do o rok staršieho brata. Koordinátor nám odporučil dočasne pozastaviť reprodukciu tohto druhu, preto sme chovnej samici začali podávať antikoncepciu.

Rovnaké odporúčanie sme obdržali aj od koordinátora pre gibony zlatolice (*Nomascus gabriellae*). Náš chovný pár žije so svojimi dvomi synmi. V rámci európskej populácie tohto druhu je nadbytok samcov, preto je nutné v mnohých ZOO limitovať reprodukciu. Našej chovnej samici sme takisto začali podávať antikoncepciu.

Antikoncepciu sme sa nevyhli ani u samice orangutana sumatrianskeho (*Pongo abelii*). Hoci náš chovný samec zatiaľ nemá o samicu sexuálny záujem, zaznamenali sme veľmi intenzívny záujem o samicu zo strany jej syna, jedenásť ročného mladého samca. Jeho budúcim domovom sa stane belgická ZOO Planckendael, z ktorej sme dostali potešujúce správy o dokončovaní ich nového pavilónu pre orangutany. Predpokladaný termín transportu nášho mladého samca je máj – jún 2022. Nasadenie správnej antikoncepcie pre všetky naše samice uvedených primátov sme konzultovali s EGZAC (EAZA Group on Zoo Animal Contraception).

Šelmy

Výbeh surikát vlnkavých (*Suricata suricatta*) sme opravili a upravili do obývatel'ného stavu pre zvieratá ako do vizuálne prijateľnej expozície pre návštevníkov. Náš chovný pár bol aj v roku 2021 úspešný. Vo februári samica vrhla 4 mláďatá a v júli ďalšie 3, celkovo zo siedmich mláďat sa jedná o 4 samčekov a 3 samičky. Dvoch samcov a 2 samice z predošlých odchovov sme umiestnili do súkromného schváleného chovu.

Úspešnou reprodukciou nás prekvapil aj párik psa ušatého (*Otocyon megalotis*). V máji samica porodila 4 krásne mláďatká. Tak ako aj minulý rok bola reprodukcia tohto druhu kuriozitou v rámci európskej komunity zoológických záhrad, v roku 2021 sme odchovom dosiahli prostredníctvom nášho geriatrického chovného samca ďalší rekord. Staré samce sú štandardne neplodné a náš samec splodil svoje prvé mláďa ako 15-ročný, mláďatko však pri pôrode uhynulo spolu s matkou. O svoje druhé otcovstvo sa pokúsil ako 16-ročný a všetky jeho mláďatá sú živé, zdravé a krásne urastené. Napriek vysokému veku zvládol samček ochraňovať svoju rodinu a trepezlivo sa stará o svoje potomstvo.

Oveľa menej radosti sme mali v chove vlka eurázijského (*Canis lupus lupus*). Začiatkom roka sme museli eutanazovať jedného zo samcov vo veku necelých 12 rokov. Jedinec začal chradnúť, neprijímal potravu a nasadená terapia nevedla k zlepšeniu jeho stavu. Pri pitve bol diagnostikovaný tumor čeluste s početnými metastázami v pľúcach. Po polroku chovatelia zaznamenali otvorenú ranu na bruchu samice. Po nasadenej terapii sa stav samice zlepšil, ale len na krátku dobu. Na základe pozorovaní rany na bruchu nám bolo jasné, že sa nejedná o absces, riešiteľný liečbou antibiotikami. Samicu sme eutanazovali a pitva potvrdila oveľa vážnejšiu diagnózu nezlučiteľnú so životom. 12-ročná samica mala tumor mliečnej žľazy s metastázami v pľúcach. Behom polroka sme tak prišli o dvoch vlkov. Aktuálne žijú ešte dvaja bratia, ktorí pochádzajú z toho istého vrhu ako vyššie uvedené jedince, ktoré sme museli eutanazovať. Z našich pôvodných šiestich vlkov už žijú len dvaja. Celkovo traja zo štyroch vlkov, o ktorých sme prišli, trpeli zhubnou rakovinou.

V chove veľkých mačkovitých šeliem sme mali neutšený rok, rovnako ako v chove vlkov. Prakticky zo všetkých obyvateľov pavilónu šeliem je len jedna samica leoparda cejlónskeho (*Panthera pardus kotiya*) v strednom veku. Do februára bola najmladšou obyvateľkou pavilónu jej 2,5 ročná dcéra, ktorú sme na základe odporúčania koordinátora presunuli do Terra Natura Murcia v Španielsku. Ostatné jedince všetkých chovaných druhov sú vo veku od 14 do 17 rokov. Počas roka sme mali veľa geriatrických starostí najmä s jedincami, ktoré dosiahli 17 rok života a viac. Oba naše staré levy juhoafrické (*Panthera leo krugeri*) sme liečili z nechutenstva. Samec mal pokazený zub, ktorý bolo nutné extrahovať. Samica trpí močovými kameňmi a problémami s obličkami, preto jej bola nasadená dlhodobá antibiotická a podporná liečba. Samca tigra (*Panthera tigris*) sme museli eutanazovať. Mal

19 rokov, prestal prijímať potravu a odmietal sa pohybovať, už sme mu nemali ako pomôcť. Jeho 16-ročná partnerka v lete dostala silný katar žalúdka a musela byť dlhodobo liečená antibiotikami. V apríli došlo k náhlemu zdravotnému zvratu u nášho 17-ročného chovného samca leoparda. Ráno sa nedokázal postaviť, mal ochrnuté zadné končatiny a obrovské bolesti. Nepomohol mu, žiaľ ani rýchly veterinárny zásah, samec podľahol multiorgánovému zlyhaniu.

Na jeseň náhle začala krívať samica jaguára amerického (*Panthera onca*). Našťastie, v jej prípade išlo len o zarastený pazúr, ktorého korektúru v celkovej anestézii samica zvládla bez akýchkoľvek komplikácií. V priebehu roka sme z celkovo 8 chovaných veľkých mačiek prišli o 2 jedince a ďalšie 4 sme museli liečiť, alebo uspávať a vyšetrovať, či ošetrovať. Predpokladáme, že tento neutешený trend bude pokračovať u starých zvierat aj v ďalšom roku. S EEP koordinátorom pre leopardy cejlónske komunikujeme o možnosti dovozu nového chovného samca. Do skorej jesene sme čakali, či naša samica neporodí, nakoľko ešte pred úhynom chovného samca sa naše leopardy intenzívne páрили. Samica, na naše veľké sklamanie, neporodila. Zároveň, ešte pred príchodom nového samca do našej ZOO, by sme chceli urobiť rekonštrukciu vnútorných priestorov pre leopardy. Pavilón šeliem je stavba poznačená zubom času a vzhľadom na chov nebezpečných druhov zvierat je postupná rekonštrukcia nadmieru dôležitá z bezpečnostného hľadiska, ako aj pre welfare zvierat.

Z malých mačkovitých šeliem nám urobil obrovskú radosť náš mladý chovný pár mačky maloškvrnnej (*Leopardus geoffroyi*). 15. augusta samica porodila nádhernú životaschopnú samičku. Tento druh malej mačky je považovaný podľa charakteristických morfológických znakov za „mini“ ocelota. Dospelé jedince sú veľkostne podobné ako domáce mačky. Domácim mačiatkam sa podobajú aj mláďatá tohto druhu, no tak ako dospelé jedince, ani mláďatá nezaprú v sebe ostražitosť, plachosť, ostrosť a sfarbenie ocelota.

Kopytníky

V skupine adaxov núbijských (*Addax nasomaculatus*) sa narodili dve mláďatá, jeden samček v auguste a druhý v decembri. Podľa odporúčania koordinátora jeden z našich mladých samcov odišiel do ZOO Valcorba v Taliansku a naše chovné stádo sme doplnili o 2 samice z belgickej ZOO Planckendael.

Samček a tri samičky pribudli v skupine dikdika Kirkovho (*Madoqua kirkii*). Mláďatá sa rodili na jar a na jeseň. Mladá samica z minulého roka našla svoj domov v ZOO Sofia v Bulharsku. Vo februári jeden mladý samec náhle uhynul na kardiovaskulárne zlyhanie, následkom katarálnej enteritídy. Ku koncu roka naša skupina pozostávala z 9 jedincov, z toho odporúčanie na premiestnenie čakáme od koordinátora pre 5 zvierat. Komunikácia s koordinátorom a umiestňovanie dikdikov v roku 2021 neprebíhali plynulo ani intenzívne.

Tradične sa rozrástlo aj naše stádo oryxa arabského (*Oryx leucoryx*). V priebehu roka sa narodili 4 samičky. Jeden samček z minulého roka bol presunutý do ZOO Jerez v Španielsku. Dve mladé zvieratá sme museli eutanazovať. Samicu sa napriek liečbe nepodarilo zachrániť, trpela anémiou. Mladého samca napadol otec a po závažnej traume oka sme pristúpili k jeho eutanázii. Rovnako ako v prípade dikdikov, ani komunikácia s koordinátorom pre oryxy arabské nebola na uspokojivej úrovni – pomer odoslaných mailov z našej strany a prijatých zo strany koordinátora sa dá skôr charakterizovať ako nepomer. Kapacita našich chovných priestorov je však obmedzená, zostáva nám len dúfať, že koordinátor postupne umiestni naše odchovy.

Reprodukovať sa nám začala aj mladá chovná skupina antilopy vranej (*Hippotragus niger niger*). V zime sa narodili samček a samička, prežil však iba samček. V decembri sa narodila ďalšia samička. O odchovoch sme informovali aj ESB koordinátora, doposiaľ však nevieme, či si mail prečítal.

Na jeseň porodili obe naše chovné samice antilopy nilgau (*Boselaphus tragocamelus*). Obe mláďatá sú samičky. V priebehu roka sa nám podarilo umiestniť 4 samcov a 1 samicu z minulého roka do súkromného schváleného chovu a do poľskej ZOO Chorzów a maďarskej ZOO Kisfalud.

V stáde sitatungy západnej (*Tragelaphus spekii gratus*) sa narodili 2 mláďatá. Jedno mláďatko uhynulo po pôrode a druhé sme pár dní po narodení museli eutanazovať kvôli vážne traumaticky poškodenej panvovej končatine. Podobne, aj v marci sme museli utrátiť mladého samca kvôli vážnemu zraneniu končatiny. Z chovných jedincov sme prišli o najstaršiu samicu, ktorá sa dožila 15 rokov. Koordinátor nám neumiestnil žiadne odchovy.

Našu kolekciu antilop sme obohatili o nový druh, ktorý je veľkou chovateľskou výzvou ako aj skutočnou ozdobou nášho chovu. Po úprave vnútorného priestoru a vonkajšieho výbehu medzi chovnými priestormi nosorožcov a hyen sme v septembri doviezli samca kudu malého (*Tragelaphus imberbis*) zo ZOO Stuttgart a samicu zo ZOO Magdeburg. Kudu malý je chovateľsky náročný druh a to najmä pre jeho plachosť a citlivosť na stres. Z toho dôvodu sme chovný priestor museli upraviť tak, aby sme zvieratám zabezpečili dostatočné súkromie, pohodu a bezpečie. Počas aklimatizácie zvierat po dovoze bolo nevyhnutné pristupovať k nim citlivo, pokojne. Mladé jedince si pomerne rýchlo zvykli na nové prostredie a napriek svojej ostražitosti veľmi dobre spolupracujú s chovateľmi.

Prvé odchovy sme v roku 2021 mali aj u kozorožca alpského (*Capra ibex*). Po prvom mláďati, ktoré sa, žiaľ, narodilo mŕtve, sa druhej dospeljej samici narodil živý, vitálny samček.

V juhoamerickom výbehu nám rodili aj lamy alpaky (*Vicugna pacos*) aj lamy krotké (*Lama glama*). U alpák sa narodili dve samičky a, naopak, u lám krotkých, napriek tomu, že máme len dve chovné samice, sa narodili tri samičky. Mladšia chovná samica totiž stihla porodiť dvakrát – v januári a v decembri. Odstaveného samca a samicu

z minulého roka sme umiestnili v súkromnom schválenom chove a dva samce alpaky z minulého roka odcestovali do Maďarska na súkromnú farmu.

Po úhynе nášho starého chovného samca ťavy dvojhrbej (*Camelus bactrianus*), sme získali výmenou sa samice kulana nového, mladého a skutočne krásneho samca zo ZOO Miskolc. Je to ešte nezrelý mládenec, ktorý musí dozrieť, aby mohol páriť samice, no aklimatizoval sa u nás rýchlo, keďže ho očarili naše samice. Ešte pred jeho dovozom sme umiestnili dvoch u nás odchovaných mladých samcov do schváleného súkromného chovu. V máji sa narodila v ťavej rodine samička, je to posledný potomok nášho starého chovného samca.

V susednom výbehu tiav sa v júli narodil samček kulana turkménskeho (*Equus hemionus kulan*). Chov tohto ohrozeného druhu divého koňovitého kopytníka v európskych zoologických záhradách doslova chradne aj napriek tomu, že kulany sú veľmi nenáročné zvieratá. Náročný je samotný manažment odchovov, ktoré je nutné z rodičovskej skupiny včas oddeľovať, aby neboli atakované chovným samcom. Aj to je dôvod, prečo nemajú zoologické záhrady veľký záujem o chov tohto druhu. Celosvetovo sa v zoologických záhradách chová len 101 jedincov, z toho 92 zvierat je v európskych chovoch. V našej ZOO sme sa zatiaľ nevzdali a radostnou správou pre nás bolo odporúčanie EEP koordinátorky na dovoz dvoch nových samíc zo ZOO Safari Borysew v Poľsku. Transport sa zrealizuje v roku 2022.

Zo stáda zebry Champanovej (*Equus quagga chapmani*) odišli naše odchovy. Dve samice našli svoj domov v košickej ZOO a dva samce v poľskej ZOO Masuria – Safari Goldap.

V októbri uhynula naša najstaršia kobyľa koňa Przewalského (*Equus caballus przewalskii*). Dožila sa rekordných 36 rokov. Podľa Európskej plemennej knihy koňa Przewalského z roku 2020 bola najstaršou samicom v európskom chove.

V lesnej časti nášho areálu vo výbehu zubra európskeho (*Bison bonasus*) sa narodila krásna samička a vo výbehu jeleňa európskeho (*Cervus elaphus*) pribudli 4 mláďatá. Odrasteneho mladého samca jeleňa sme vymenili za chovného samca daniela škvrnitého (*Dama dama*), ktorý sa pridal k našim 4 samiciam žijúcim voľne v lesnej časti ZOO.

Hlodavce

Kvôli havarijnému stavu chovného zariadenia pre dikobrazy bieločvosté (*Hystrix indica*) sme tri naše samice umiestnili do schválených chovných zariadení na Slovensku. Dočasne sa ich výbeh upravil a slúži pre králiky domáce (*Oryctolagus cuniculus domestic*), ktoré si návštevníci veľmi obľúbili. Výbeh plánujeme zrekonštruovať a obnoviť chov dikobrazov. Upravili sme aj susedný, dlhodobu neobývaný výbeh pre urzóny kanadské (*Erethizon dorsatum*), ktoré plánujeme doviesť začiatkom roka 2022. Vo februári uhynula chovná samica činčily vlnatej (*Chinchilla lanigera domestic*) na kardiovaskulárne zlyhanie v dôsledku endotoxémie z metritídy po odumretí plodu. V chove tak máme aktuálne dvoch samcov – otca so synom. K hlodavcom pribudli na doplnenie chovu morčatá domáce (*Cavia porcellus*) a párik osmákov degu (*Octodon degus*). Kolekciu sme obohatili o 6 samičiek potkana laboratórneho „dumbo“ (*Rattus norvegicus domestic*), ktoré sú na našom oddelení marketingu a vzdelávania ako skvelý druh na budovanie vzťahu a zodpovednosti detí k zvieratám.

Začiatkom septembra sme zaslali na MŽP SR žiadosť o predĺženie súhlasu na zriadenie a prevádzkovanie Zoologickej záhrady v Bratislave v súlade s § 89, ods. 2 Zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z.z. Na základe tejto žiadosti 29. septembra vykonala ŠVPS SR veterinárnu kontrolu nášho zariadenia so špeciálnym režimom. Keďže kontrolou neboli zistené žiadne nedostatky, obdržali sme začiatkom novembra predĺženie platnosti súhlasu na zriadenie a prevádzkovanie zoologickej záhrady do 11. 11. 2025.

Odchovy:

Cicavce:

2.1 kengura červená (*Macropus rufus*); 0.1 lemur kata (*Lemur catta*); 1.0 mačiak Brazzov (*Cercopithecus neglectus*); 0.1 mačka maloškvrnná (*Leopardus geoffroyi*); 0.0.4 pes ušatý (*Otocyon megalotis*); 4.3 surikata vlnká (*Suricata suricatta*); 2.0 adax núbijský (*Addax nasomaculatus*); 0.2 antilopa nilgau (*Boselaphus tragocamelus*); 1.2 antilopa vraná (*Hippotragus niger niger*); 1.3 dikdik Kirkov (*Madoqua kirkii*); 0.0.4 jeleň európsky (*Cervus elaphus*); 2.2 koza domáca holandská (*Capra hircus*); 0.1 koza domáca (*Capra hircus*); 1.0 korožec alpský (*Capra ibex*); 1.0 kulan turkménsky (*Equus hemionus kulan*); 0.2 lama alpaka (*Vicugna pacos*); 3.0 lama krotká (*Lama glama*); 0.0.6 muflón lesný (*Ovis aries musimon*); 0.4 oryx arabský (*Oryx leucoryx*); 2.1 ovca domáca ouessantská (*Ovis aries aries*); 0.1.1 sitatunga západná (*Tragelaphus spekii gratus*); 0.3 srnec lesný (*Capreolus capreolus*); 0.1 ťava dvojhrbá (*Camelus bactrianus*); 0.1 zubor európsky (*Bison bonasus*)

Vtáky:

0.0.9 plameniak ružový (*Phoenicopiterus roseus*); 0.0.12 chochlačka bieločká (*Aythya nyroca*); 0.0.7 kačica domáca – indický bežec (*Anas platyrhynchos domestic*); 0.0.3 labuť čierna (*Cygnus atratus*); 0.0.9 pižmovka domáca (*Cairina moschata domestic*); 0.0.3 rozela Pennantova (*Platycercus elegans*)

Plazy:

0.0.1 korytnačka leopardia (*Stigmochelys pardalis babcocki*); 0.0.1 užovka červená (*Pantherophis guttatus*)

Bezstavovce:

0.0.10 šváb argentínsky (*Blaptica dubia*); 0.0.30 šváb (*Lucihormetica verrucosa*)

Príchody:**Cicavce:**

0.2 adax núbijský (*Addax nasomaculatus*); 1.0 daniel škvrnitý (*Dama dama*); 1.1 kudu malý (*Tragelaphus imberbis*); 5.7 srnec lesný (*Capreolus capreolus*); 1.0 ťava dvojhrbá (*Camelus bactrianus*); 0.15 králik domáci (*Oryctolagus cuniculus domesticus*); 3.7 morča domáce (*Cavia porcellus*); 1.1 osmák degu (*Octodon degus*); 0.6 potkan laboratórny „dumbo“ (*Rattus norvegicus domesticus*)

Vtáky:

0.2 pštros africký (*Struthio camelus*); 2.0 ibis červený (*Eudocimus ruber*); 0.0.2 plameniák ružový (*Phoenicopterus roseus*); 1.1 zemnáрка krátkozobá (*Cereopsis novaehollandiae*); 1.0 bažant zlatý (*Chrysolophus pictus*); 2.0 bažant diamantový (*Chrysolophus amherstiae*); 1.1 morka očkatá (*Meleagris ocellata*); 1.1 okáč činkvis (*Polyplectron bicalcaratum*); 4.4 páv korunkatý (*Pavo cristatus*); 0.1 tragopan modrolíci (*Tragopan temminckii*); 1.1 uškáň biely (*Crossoptilon crossoptilon*); 1.1 uškáň hnedý (*Crossoptilon mantchuricum*); 1.0 papagáj červenokrídly (*Aprosmictus erythropterus*); 0.1 papagáj kráľovský (*Alisterus scapularis*); 1.0 rozela Pennantova (*Platycercus elegans*); 0.1 kuvik obyčajný (*Athene noctua*); 0.1 pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*); 1.0 modraňa strakovitá (*Cyanopica cyanus cooki*)

Plazy:

0.2 agama bradatá (*Pogona vitticeps*); 1.0 pagekón riasnatý (*Rhacodactylus ciliatus*)

Ryby:

0.0.3 jeseter ruský (*Acipenser gueldenstaedtii*); 0.0.6 koi kapor (*Cyprinus carpio carpio koi*)

Členstvo ZOO Bratislava v odborných komisiách EAZA

EEP Species Committee – oryx arabský (*Oryx leucoryx*) – člen: RNDr. Martina Hudec Nemčeková, PhD.

EEP Species Committee – vlk eurázijský (*Canis lupus lupus*) – člen: RNDr. Martina Hudec Nemčeková, PhD.

EEP Species Committee – adax núbijský (*Addax nasomaculatus*) – člen: RNDr. Martina Hudec Nemčeková, PhD.

Prehľad o účasti ZOO Bratislava na programoch EEP, ESB a ISB v roku 2021

Participujeme na 48 programoch Európskej asociácie zoologických záhrad a akvárií (EAZA) s celkovým počtom 223 jedincov. Z toho je 37 EAZA Ex-situ programov (EEP) s počtom zvierat 166 a 11 Európskych plemenných kníh (ESB) s počtom zvierat 57. Súčasťou participácie na programoch je aj prepojenie na Medzinárodné plemenné knihy (ISB), do ktorých sme zapojení 15 druhmi, čo predstavuje 75 jedincov.

Do programov EEP sme zapojení nasledovnými druhmi:

Bubo scandiacus, *Bettonia penicillata*, *Nomascus gabriellae*, *Lemur catta*, *Cercopithecus neglectus*, *Macaca sylvanus*, *Mico argentatus*, *Cebuella p. pygmaea*, *Saguinus midas midas*, *Pongo abelii*, *Saimiri sciureus*, *Pan troglodytes*, *Saguinus oedipus oedipus*, *Nycticebus pygmaeus*, *Varecia variegata*, *Varecia rubra*, *Hyaena hyaena*, *Panthera onca*, *Panthera pardus kotiya*, *Panthera leo krugeri*, *Leopardus geoffroyi*, *Ailurus fulgens*, *Otocyon megalotis*, *Canis lupus lupus*, *Addax nasomaculatus*, *Sus cebifrons negrinus*, *Choeropsis liberiensis*, *Capra falconeri heptneri*, *Equus przewalskii*, *Equus hemionus kulan*, *Muntiacus reevesi*, *Ceratotherium simum simum*, *Oryx leucoryx*, *Cervus nippon pseudaxis*, *Equus grevyi*, *Bison bonasus*, *Giraffa camelopardalis rothschildi*

Do programov ESB sme zapojení nasledovnými druhmi:

Osteolaemus tetraspis, *Ara militaris mexicana*, *Macropus rufus*, *Choloepus didactylus*, *Ursus arctos*, *Lynx lynx carpathicus*, *Hippotragus niger niger*, *Madoqua kirkii*, *Tragelaphus imberbis*, *Tragelaphus speki gratus*, *Kobus leche kafuensis*

Na Medzinárodné plemenné knihy sme prepojení s nasledovnými druhmi:

Pongo abelii, *Saguinus oedipus oedipus*, *Varecia variegata*, *Varecia rubra*, *Panthera pardus kotiya*, *Ailurus fulgens*, *Addax nasomaculatus*, *Choeropsis liberiensis*, *Equus przewalskii*, *Equus hemionus kulan*, *Ceratotherium simum simum*, *Oryx leucoryx*, *Cervus nippon pseudaxis*, *Equus grevyi*, *Bison bonasus*

Prehľad druhov podľa kategórií ochrany

ZOO Bratislava chová 11 chránených druhov v SR. 71 druhov je zaradených do jednotlivých príloh a chránených Washingtonským dohovorom o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES). Z celkového počtu 175 u nás chovaných druhov je 124 druhov uvedených v Medzinárodnom červenom zozname ohrozených druhov (RDB) Medzinárodnej únie na ochranu prírody a prírodných zdrojov (IUCN).

Prehľad o účasti na programoch reintrodukcie alebo repatriácie v roku 2021

V rámci EAZA Ex-situ programov (EEP) a Európskych plemenných kníh (ESB) priebežne vznikajú špeciálne projekty, do ktorých sú po genetických analýzach vyberané jedince vhodné na reintrodukciiu, či repatriáciu. EAZA zároveň členským zoologickým záhradám odporúča projekty, ktoré môžu podporovať finančne. Členské zoologické

záhrady sa zapájajú aj do lokálnych projektov druhovej ochrany v spolupráci s lokálnymi štátnymi a neziskovými inštitúciami.

Podpora ochrany gibonov vo Vietname

ZOO Bratislava sa stala partnerskou organizáciou na projekte ochrany ohrozeného gibona zlatolíceho severného (*Nomascus annamensis*) vo vietnamskom národnom parku Kon Ka Kinh. Tento druh gibona nie je chovaný v žiadnej z európskych zoologických záhrad, a preto je jeho ochrana realizovaná priamo v mieste prirodzeného výskytu. Odhaduje sa, že vo voľnej prírode ostáva posledných približne 800 jedincov a počty naďalej klesajú. Keďže znalosti o tomto druhu sú limitované, hlavným cieľom projektu je dlhodobý monitorovací program a s tým spojená výskumná činnosť. Finančné prostriedky získané z príspevkov partnerských inštitúcií putujú tiež na výcvik a technické vybavenie strážcov parku či vzdelávacie aktivity v miestnych komunitách. ZOO Bratislava sa dlhodobo a úspešne venuje chovu príbuzného druhu, gibona zlatolíceho južného (*Nomascus gabriellae*). Ten sa vyskytuje v južnom Vietname, Laose a severovýchodnej Kambodži.

Projekt na ochranu gibona zlatolíceho severného je spoločnou akciou nadácie Stiftung Artenschutz a Frankfurtskej zoologickej spoločnosti (FZS). Je súčasťou programu FZS "Ochrana lesov v horách stredného Vietnamu", ktorý prebieha už od roku 2010. Tento ochranársky projekt je realizovaný vďaka podpore európskeho analytika zoologických záhrad Anthony Sheridana, ktorý je tiež kontaktnou osobou a garantom dohody medzi projektovými stranami. Ako partnerská ZOO sme sa zaviazali k finančnej podpore tohto projektu po dobu 3 rokov.

Reintrodukcia zubra európskeho v Bulharsku – aktualizácia

V októbri 2020 boli do rezervácie vo východných Rodopách dovezené dve mladé samice, u nás odchovaná samica Prémia a v ZOO Miskolc odchovaná samica Boci. Obe samice sa v decembri úspešne pripojili k voľne žijúcemu stádu. V rezervácii naďalej prebieha monitoring stáda zubrov. V marci 2021 sa stádo presunulo do vyššej časti svojho teritória a jar a leto trávil na odľahlom mieste v horách. Oblasť obývajú nielen zubry, ale aj jelene, daniely a srnce, divé stáda koní, diviaky, vlky a šakaly. Prémia a Boci úspešne nasledujú stádo počas migrácie a stále lepšie sa prispôbujú prírodným podmienkam a potrave v divočine. Spoznali už vodné zdroje, prírodné úkryty, chodníky a miestnu vegetáciu a dokázali získať potrebnú potravu, vitamíny a minerály. Samozrejme, naďalej sú prikrmované, ale postupne sa im znižujeme množstvo a frekvencia kŕmenia. Letné mesiace boli vo východných Rodopách extrémne suché a horúce. Toto obdobie je pre zvieratá veľkou výzvou, našťastie ho zvládli v dobrom stave. Na jar Boci ochorela na babeziózu, ale do dvoch týždňov sa dokázala zotaviť. Vymenila už všetky zuby. Prémia začala meniť zuby v posledných mesiacoch. Podľa stádovej hierarchie sa Prémia zapojila do stráženia mláďat spolu s ostatnými mladými členmi stáda. Adaptácia a socializácia Boci a Prémie bude pokračovať, čakajú ich ďalšie, nové výzvy. Svoju prvú jar a leto vo voľnej prírode už úspešne zvládli. Reintrodukčný projekt zastrešuje nezisková organizácia Rewilding Europe v spolupráci s Európskou asociáciou zoologických záhrad a akvárií. Cieľom reintrodukcie je obnoviť populáciu zubrov európskych v pohorí Rodopy, kde boli v dôsledku lovu ľuďmi vyhynuté.

Chochlačka bielooká (*Aythya nyroca*) - projekt ZOO Wroclaw na záchranu druhu v poľskej prírode

V apríli 2021 boli zo ZOO Bratislava odtransportované chochlačky bielooké odchované v roku 2020. Jednalo sa o 3 samcov a 4 samice, z toho 3 samce a 3 samice sa narodili 11.5.2020 a jedna samica sa narodila 11.8.2020. Vtáky boli poskytnuté ZOO Wroclaw pre účely plánovanej reintrodukcie druhu v poľskej prírodnej rezervácii Miliczské rybníky v údolí rieky Barycz, ktorá je chránená Ramsarským dohovorom, s cieľom zvýšenia a zotavenia populácie druhu v mieste pôvodného výskytu.

Chochlačka bielooká je náš pôvodný, chránený druh s miernym populačným poklesom voľne žijúcich jedincov na Slovensku. Avšak v iných krajinách Európy je zaznamenaný veľký pokles početnosti tohto druhu v prírode. Chochlačky ohrozuje intenzívne poľnohospodárstvo, akvakultúra, invázne nepôvodné druhy, znečistenie prostredia, lov, modifikácia prírodných ekosystémov, klimatické zmeny a rekreačné aktivity ľudí.

V Poľsku je chochlačka bielooká veľmi zriedkavým druhom, len s dvomi čiastočne životaschopnými hniezdiacimi populáciami. Tento druh bol v Poľsku do začiatku 80. rokov pomerne bežný. Výrazný pokles voľne žijúcej populácie bol však spôsobený intenzívnou akvakultúrou a predáciou introdukovaných nepôvodných druhov ako je psík medvedíkovitý, či norok americký. Populácia chochlačiek žijúca v blízkosti mesta Wroclaw, v prírodnej rezervácii Miliczské rybníky v údolí rieky Barycz (jedná sa o oblasť chránenú aj Ramsarským dohovorom), kolíše každý rok od 10 do 20 párov a vykazuje malú, alebo žiadnu tendenciu zotavovania sa. ZOO Wroclaw v spolupráci so špeciálnou chovnou stanicou v Miliczských rybníkoch a Wroclawskou univerzitou pripravili projekt záchrany chochlačiek v poľskej prírode. Cieľom projektu je zvýšenie početnosti druhu v prírode a zotavenie populácie žijúcej v prírodnej rezervácii prostredníctvom jedincov odchovaných v zajatí. Vypustenie vtákov do prírody bude postupné a vtáky budú monitorované pracovníkmi experimentálnej stanice Wroclawskej univerzity. Metodika návratu vtákov do prírody bude kopírovať úspešné skúsenosti reintrodukcie v Nemecku na jazere Steinhuder neďaleko Hannoveru, kde sa v priebehu viac ako 10 rokov podarilo obnoviť populáciu hniezdiacich vtákov.

Miliczské rybníky v Poľsku prechádzajú postupnou rehabilitáciou s menej intenzívnym manažmentom prírodného prostredia, čo dáva šancu na zvýšenie početnosti hniezdiacich kačíc na tomto území. Ak bude populačný trend stúpajúci, je šanca, že chochlačka bielooká postupne rekolonizuje aj ďalšie rybníky pozdĺž rieky Barycz. ZOO Wroclaw má záujem do projektu zapojiť aj naše tohtoročné odchovy chochlačiek. Sedem jedincov sa vyľahlo 11. 5. 2021 a päť jedincov 11. 7. 2021. Prevoz vtákov do Poľska je predbežne plánovaný na jeseň 2021, alebo na jar 2022.

Chochlačky bielooké odchované v ZOO Bratislava budú spolu s ďalšími jedincami odchovanými v zoologických záhradách postupne vypustené do prírody na podporu životaschopnosti poľskej voľne žijúcej populácie a prispejú k obnove tohto zaujímavého druhu kačice v prírode.

Plánované aktivity - participácia na projekte LIFE19 NAT/SK/1069 SYSEE

V roku 2021 sme začali komunikovať so ŠOP SR o možnosti zapojenia sa našej ZOO do projektu na ochranu sysľa pasienkového (*Spermophilus citellus*). V rámci areálu našej ZOO vieme ponúknuť pre projekt vhodné lokality, kde by sa mohli odchytené jedince z nevhodných lokalít vypustiť, aklimatizovať a aj reprodukovať. Početnosť tejto lokálnej populácie by sa regulovala odchytom zvierat a ich translokáciou a reštitúciou do vybraných prírodných lokalít. V lete bolo obchytaných niekoľko sysľov. Boli umiestnené do karantény v bojnickej ZOO, kde aj hibernujú. Keďže naša inštitúcia má z veterinárneho hľadiska a platnej legislatívy štatút schváleného zariadenia so špeciálnym režimom, nemôžeme prijímať priamo zvieratá odchytené z prírody s neznámym zdravotným stavom. V budúcom roku sa budeme uchádzať o zakomponovanie bratislavskej ZOO do projektu. Oficiálnym zapojením sa do projektu prostredníctvom ŠOP SR ako aj splnením podmienok ŠVPS SR na prijatie zvierat pôvodne odchytených v prírode, karantenizovaných a vyšetrených v bojnickej ZOO budeme pripravení po zimnom období poskytnúť sysľom nové vhodné útočisko.

Prehľad o spolupráci ZOO Bratislava na výskumných projektoch, odborných prácach a odbornej výučbe a praxi v roku 2021

- participácia na 48 programoch Európskej asociácie zoologických záhrad a akvárií, z toho je 37 Európskych Ex-situ programov (EEP) a 11 Európskych plemenných kníh (ESB), v rámci ktorých sa priebežne počas roka uskutočňujú parciálne výskumy zamerané na chov, správanie, welfare a ochranu zvierat
- spolupráca s Univerzitou Komenského v Bratislave, Prírodovedeckou fakultou, Katedrou živočíšnej fyziológie a etológie – priame dlhodobé etologické pozorovania zvierat v rámci bakalárskych a diplomových prác: oponentúra diplomovej práce „Správania vlka eurázijského (*Canis lupus lupus*) v podmienkach ZOO Bratislava“ (jún 2021); konzultácie k diplomovej práci „Vplyv návštevníkov na výskyt abnormálnych prejavov správania šimpanzov učenlivých (*Pan troglodytes*) v podmienkach ZOO Bratislava“
- spolupráca s Univerzitou Komenského v Bratislave, Prírodovedeckou fakultou, Katedrou zoológie – priame dlhodobé ornitologické pozorovania voľne žijúcich vtákov a hmyzu v areáli ZOO Bratislava – získané údaje slúžia ako podklad na vypracovanie doktorských, diplomových a bakalárskych prác
- spolupráca so Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou v Nitre: oponentúra diplomovej práce „Monitoring počtu žiráf v Európe“
- participácia na projekte: Určenie a charakterizácia živočíchov senzitivných na infekciu koronavírusom SARSCoV-2; Fakulta tropického земѣдѣлствѣ ČZU Praha, Výzkumný ústav veterinárního lékařství v Brně, Research Institut for Gene Pool Conservation
- participácia na dvoch trojročných projektoch pod záštitou EEP koordinátora iniciovaných EEP poradcom pre výživu žiráf Marcusom Claussom (Klinika zoo zvierat, exotických domácich zvierat a voľne žijúcich živočíchov, Veterinárna fakulta, Univerzita v Zürichu, Švajčiarsko): Systém stavu telesného skóre žiráf a Druhovo špecifické zubné charakteristiky žirafy
- participácia na prieskume: Odhad prípadov urolitiázy u žiráf (*Giraffa camelopardalis*) a rizikových faktorov spojených s ochorením v európskych zoologických záhradách, Univerzita Bristol (MSc Global Wildlife Health and Conservation), UK
- participácia formou dotazníku k dizertačnej práci „Personalita ľudoopov a jej dôsledky na manažment ľudoopov v zoologických záhradách“, Univerzita v Queenslande, Austrália

- konzultácia k diplomovej práci „Participácia slovenských organizácií na podpore a obnove populácií divo žijúcich druhov na území Európskej únie“, odbor aplikovanej zoológie a poľovníctva Technickej univerzity vo Zvolene
- konzultácia k diplomovej práci „Management populácií zoo zvierat v Európe“, Ústav ochrany zvierat a welfare a etológie, Fakulta veterinárnej hygieny a ekológie, Veterinárna a farmaceutická univerzita v Brne
- spolupráca s Ústavom zoológie SAV Bratislava, oddelením medicínskej zoológie na monitorovaní SARS-Cov-2 vírusu u zvierat (prítomnosť protilátok v sérach) v rámci projektu APVV-16-0463 Ekológia hostiteľskej špecifickosti vektormi prenášaných parazitov
- participácia v rámci širšieho výskumného projektu - Testovanie nešpecifických stresových podnetov u nehumánných primátov k diplomovým prácam na témy : Playback separačného volania u gibbonov zlatolícich (*Nomascus gabriellae*) a Vokálne reakcie gibbonov (čelad' Hylobatidae) v ľudskej opatere na nové objekty (makety predátorov), Fakulta agrobiológie, prírodných a potravinárskych zdrojov, Katedra etológie a záujmových chovov, ČZU v Prahe
- konzultácia k semestrálnej práci „Chov zástupcov čelade nosorožcovité v zoologických záhradách na Slovensku“, SPU Nitra
- konzultácia k semestrálnej práci „Hrochovité v slovenských a českých zoologických záhradách“, SPU Nitra
- participácia na výskumnom projekte doktorandského štúdia „Používanie údajov o dráhe pohybu voľne žijúcich zvierat v priamej línii na získanie informácií o primeranej veľkosti výbehov“, Biology and Sustainable Agriculture in the Department of Biosciences, Swansea Univerzity v UK
- participácia na projekte genetického skríningu súčasnej populácie rysa ostrovida (*Lynx lynx*) v európskych ZOO na vyhodnotenie stavu poddruhov a genetickej diverzity populácie cirkulujúcej v ESB; projekt vznikol v spolupráci ZOO Zürich a Senckenberg Gesellschaft Zentrum für Wildtiergenetik v Nemecku
- školský rok 2021 prax žiakov Súkromnej strednej odbornej školy veterinárnej v Bratislave (v súlade s protiepidemiologickými opatreniami)
- praktické vyučovanie žiakov študijného odboru veterinárna hygiena a zdravotníctvo – drobnochov zo Spojenej školy, org. Zložky SOŠ v Ivanke pri Dunaji (v súlade s protiepidemiologickými opatreniami)
- prax vysokoškolských študentov Fakulty agrobiológie a potravinových zdrojov SPU v Nitre v študijnom programe Špeciálne chovateľské odvetvia
- odborné exkurzie pre študentov Strednej odbornej školy poľnohospodárstva a služieb na vidieku v Trnave

Prehľad o účasti na odborných školeniach a tréningoch v roku 2021

2. 2. 2021	zasadanie valného zhromaždenia Únie českých a slovenských zoologických záhrad, online
26. 4. – 29. 4. 2021	zasadanie komisií Únie českých a slovenských zoologických záhrad pre starosvetské primáty, poloopice, gibony a ľudooppy a novosvetské primáty, online
27. 6. – 30. 6. 2021	zasadanie valného zhromaždenia a komisie pre ekonomiku Únie českých a slovenských zoologických záhrad v Starej Lesnej, SR
30. 6. 2021	EAZA Welfare Webinar: Yedra Feltre, DVM MSc Dip ECZM (ZHM) MRCVS, EAZA Reproductive Management Group Vice-Chair: <i>Reproductive Management & Animal Welfare</i>
8. 9. – 9. 9. 2021	zasadanie komisií Únie českých a slovenských zoologických záhrad pre in-situ projekty a ochranu fauny ČR a SR a vzdelávacej komisie v ZOO Hluboká, ČR

20. 9. – 24. 9. 2021 výročná konferencia Európskej asociácie zoologických záhrad a akvárií, online

5. 10. – 7. 10. 2021 zasadanie komisie Únie českých a slovenských zoologických záhrad pre marketing v ZOO Děčín, ČR

Väčšina plánovaných zasadnutí odborných komisií, konferencií a seminárov sa v roku 2021 nekonala, alebo presunula na rok 2022, prípadne do online priestoru kvôli pandémie koronavírusu.

Úsek výživy zvierat

Pri zostavovaní a prehodnocovaní kŕmnych dávok musíme dbať na kvalitu, kvantitu, vyváženosť a variabilitu potravy pre naše zvieratá. Nezanedbateľnými faktormi je simulácia sezónnosti v prírode, zohľadnenie druhovo špecifickej potravinovej ekológie, vek, zdravotný stav jednotlivcov a reprodukcia zvierat. Faktory, ako je potreba energie a bielkovín v súvislosti s nadmernou výživou a sezónnosťou u mnohých druhov sú jednou z veľkých výziev výživy zvierat v zoologických záhradách. Nevhodná potrava vedie k dlhému radu zdravotných komplikácií a strate reprodukcie. K najčastejším zdravotným problémom spôsobeným nevyváženou, či nevhodnou potravou patrí nadmerné opotrebovanie zubov, diabetes mellitus, srdcové choroby, prerastaniu paznechtov či laminitídy u kopytníkov. Liečba je komplikovaná a finančne nákladná, preto je nutné venovať intenzívnu pozornosť výžive zvierat, lebo prevencia je vždy lacnejšia.

V roku 2021 sme na krmoviny a stelivo použili finančné prostriedky v celkovej výške 283.530,- €. K najvyšším položkám patrí mäso, ovocie a zelenina. Z vyššie uvedených dôvodov sme sprostrovali a simulovali exotickým zvieratám potrebný príjem vlákniny, vitamínov nákupom zeleniny, ovocia, špeciálnych kŕmnych zmesí, vitamínových a minerálnych doplnkov. Celkové navýšenie kŕmív všeobecne, môžeme pripísať zdražovaniu takmer vo všetkých komoditách, tiež zvyšovaniu druhej skladby zvierat a počtu jedincov. Vplyvom klimatických zmien a nášho nedostatočného technického vybavenia sme boli schopní vlastnou produkciou pokryť dodávku čerstvého objemového krmiva len počas dvoch mesiacov roka. Zmenou klímy predpokladáme aj predĺženie vegetačného obdobia, v prípade správneho manažmentu starostlivosti o lúčny porast v areáli ZOO by sme zabezpečili zvieratám kvalitné objemové krmivo na oveľa dlhšiu dobu. Kvalitné lúčne seno je veľmi hodnotným kŕmivom s priaznivým obsahom živín, vitamínov a minerálov.

Spotreba krmiva v roku 2021 v €

Druh	Spotreba v €
objemové krmivo	46 295
potraviny	3 396
mäso	85 283
ovocie a zelenina	94 537
jadrové krmivo	49 840
stelivá	1 704
Celkom	281 055

Veterinárna starostlivosť

Veterinárnu starostlivosť v roku 2021 zabezpečovala veterinárna ambulancia Mlynvet, s. r. o. Veterinárna činnosť pozostávala najmä z preventívno-liečebnej starostlivosti podľa dehelmintizačného a vakcinačného plánu, čipovania zvierat, ošetrovania poranení, diagnostiky ochorení a zhoršenia kondície zvierat a vyšetrovania a imobilizácie zvierat pred transferom do iných ZOO.

K najzaujímavejším veterinárnym prípadom patrili tieto úkony:

1. imobilizácia lemura vari – odber krvi, tuberkulinácia a vyšetrenie pred transportom
2. korektúra prerastených pazúrov nosáľa červeného
3. imobilizácia antilopy nilgau – odber krvi, čipovanie, tuberkulinácia a vyšetrenie pred transportom
4. korektúra prerastených pazúrov u medveďa hnedého
5. verukózna dermatitída u ťavy
6. korektúra prerastených pazúrov samca leva juhoafrického
7. extrakcia zubu leva juhoafrického
8. úprava prerastenej chrupu kozorožca alpského
9. imobilizácia a RTG vyšetrenie tigra

10. vazektómia lemura kata
11. extrakcia zubov nosáľa červeného
12. korektúra prerastených pazúrov jaguára amerického

V januári sme prijali preventívne opatrenia v nadväznosti na aktuálnu situáciu výskytu aviárnej influenzy subtypu H5N8 na Slovensku. Opatrenia boli zamerané na ochranu zdravia chovaných vtákov a zamestnancov organizácie. Žiadny prípad nákazy sa v našej ZOO nevyskytol. Po troch mesiacoch RVPS Bratislava – mesto opatrenia zrušila.

Dňa 29.11.2021 bola v našej ZOO vykonaná Regionálnou veterinárnou a potravinovou správou Bratislava – mesto veterinárna kontrola zariadenia so špeciálnym režimom. Kontrolované boli tri oblasti: oblasť A – dokladová kontrola, oblasť B – fyzická kontrola zariadenia, oblasť C – fyzická kontrola zvierat. Všetky tri kontrolované oblasti boli bez nedostatkov.

Náklady na veterinárnu starostlivosť za rok 2021 v €

Ukazovateľ	Náklady v €
Štátny veterinárny a potravinový ústav a iné laboratórne vyšetrenia	6.136
Veterinárne služby	13.804
Lieky a liečivá, veterinárny materiál	13.893
Dezinfekcia, dezinfekcia, deratizácia (DDD)	1.512
Spolu	35.345

III. VYHODNOTENIE ČINNOSTI ODDELENIA VZDELÁVANIA A MARKETINGU

Oddelenie vzdelávania a marketingu počas daného obdobia, pokračovalo v online vzdelávaní verejnosti. Ako reakciu na pandemickú situáciu sme vytvorili online ZOOklub na doma pre mladšie deti a ZOOklub pre stredoškóľakov. Ako platformu sme použili našu webovú stránku, Facebook, Instagram a náš YouTube kanál. Následne sme tieto aktivity zdieľali na rôznych platformách venujúcich sa online vyučovaniu. Pri uvoľnení pandemickej situácie sme vzdelávanie verejnosti uskutočňovali aj v areáli ZOO.

Z marketingových aktivít je dôležité spomenúť vytvorenie nového webu, ktorý zodpovedá aktuálnym nárokom nielen v rámci užívateľského rozhrania, ale zároveň spĺňa účel ako efektívny nástroj komunikácie smerom k verejnosti. Pribudli pravidelné príspevky na blog a uverejňovanie pravidelného programu, či aktualizácia prípadných prevádzkových zmien. Pribudol aj e-shop.

Prehľad aktivít a uskutočnených podujatí zameraných na výchovu verejnosti v roku 2021 v ZOO Bratislava

Programy ekologickej výučby pre školy (počas školského roka)

ZOO Bratislava ponúka pre materské, základné, stredné a vysoké školy interaktívne programy ekologickej výučby ako doplnok prírodovedy, biológie a ekológie.

V ponuke pre školy je 5 výučbových programov pre každú vekovú kategóriu. V roku 2021 prešli niektoré výukové programy v ZOO inováciou. Optimalizovala sa ich obsahová stránka. Programy odzrkadľujú potreby vzdelávania v 21. storočí, obsahujú prvky zážitkovej pedagogiky, skupinovej práce, či diskusie. Vo všetkých programoch sú zakomponované aktivity rozvíjajúce kritické myslenie. Obsahovo sa venujú aktuálnym témam ako sú: ekológia, ohrozené druhy živočíchov, CITES, palmový olej, situácia v moriach, zero waste hnutie, či separáciu.

V roku 2021 sa kvôli pandemickej situácii nemohli dané programy uskutočniť.

Programy tematického sprevádzania pre školské skupiny (počas školského roka)

Súčasťou inovácie výukových programov v ZOO Bratislava sa stalo aj zahrnutie krátkych, cca 20 minútových, sprevádzaní priamo v areáli ZOO tak, aby tematicky dopĺňali obsahovú náplň konkrétnych programov. Okrem toho bola vytvorená nová samostatná ponuka komentovaných sprevádzaní s našim lektorom nielen pre školy, ale aj pre dospelých a organizácie. V ponuke pre školy máme 7 okruhov sprevádzania v trvaní 30 - 40 minút. Súčasťou sprevádzania je tiež praktická ukážka preparátov či audio nahrávky vybraných druhov. Pre dospelých je vytvorená stála ponuka 4 okruhov v trvaní od 1 do 1,5 hodiny. Tému sprevádzania je možné po dohode prispôbiť požiadavkám a potrebám danej skupiny.

V prvej polovici roku 2021 sa kvôli pandemickej situácii a personálnym zmenám nemohli dané programy uskutočniť.

V druhej polovici roka bolo sprevádzanie vopred objednaných organizovaných skupín zamerané na 3 okruhy, z ktorých si mohli vybrať pre nich najzaujímavejšiu. Úlohou sprevádzania je osobám priblížiť jednotlivé druhy, ich dôležitosť a podporiť ochranu druhov a zachovanie biodiverzity. Celkovo sa uskutočnilo 8 objednaných sprevádzaní, na ktoré prišlo 374 návštevníkov. Kvôli pandemickej situácii ich nemohlo byť viac.

Prírodovedný krúžok v ZOO Bratislava „Cesta okolo sveta“ (september 2021)

Krúžky prebiehajú formou pravidelných stretnutí detí v areáli ZOO Bratislava. Krúžok: „Cesta okolo sveta“ je určený pre dve vekové kategórie detí vo veku 6 - 8 a 9 - 12 rokov a prebieha počas týždňa. Krúžok od septembra navštevuje 40 detí.

Letné tábory v ZOO Bratislava

Organizátor denných letných táborov - **o.z. Preliezka** v spolupráci so ZOO Bratislava pripravili v poradí už sedemnásť ročník detských denných táborov „Mladí zoológovia“. Deti mali opäť možnosť zažiť sprevádzanie pri rôznych druhoch zvierat, navštíviť pavilón šeliem, pavilón primátov, dozvedieť sa viac o ohrozených druhoch, povozit' sa na koňoch a zažiť veľa zábavy. ZOO zabezpečovala: ukážky výcviku policajných psov, prednášky o zvieratách a zážitkové aktivity, sprevádzanie pri výbehoch a vozenie na koňoch. Pre menších záujemcov o živočíšnu ríšu bol k dispozícii denný tábor „Hravé zvieratká“ a „Dúbravské zvieratká“ v rámci, ktorého boli pre deti pripravené sprevádzania jednotlivých druhov zvierat.

Počet účastníkov: 2115

Komentované kŕmenia zvierat (júl – november 2021)

V roku 2021 sme pripravili pre širokú verejnosť pravidelné sprevádzania a komentované kŕmenia zvierat. Zamerali sme sa najmä na spoluprácu s chovateľmi a zmenili tak koncept pravidelných prehliadok, aby bol zážitok pre návštevníkov čo najautentickejší. Komentované kŕmenia sa konali počas pracovných dní a víkendov a ich plán sa prispôboval podľa aktuálnych možností chovateľov. Medzi druhy zapojené do nového konceptu komentovaného kŕmenia patrili medveď hnedý, lama krotká, lama alpaka, nosorožec tuponosý južný, zubor európsky, jeleň európsky, muflón lesný, ťava dvojhrbá, žirafa rothschildová, zebra Chapmanová, hrošík libérijský, šimpanz učenlivý, hyena pásava.

Ako novinku sme v polovici septembra začali komentované kŕmenia vysielat' aj online na našich sociálnych sieťach, aby sme takýmto spôsobom umožnili vzdelávanie aj pre ľudí, ktorí sa aktuálne nenachádzajú priamo v ZOO.

Celkovo sa uskutočnilo 71 komentovaných kŕmení, na ktoré sa prišlo pozrieť dovedna 2677 návštevníkov a live stream sledovalo 526 návštevníkov.

Vzdelávacie aktivity a spolupráce

V roku 2021 sa opäť plánovala realizovať spolupráca s **Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska** za účelom priblíženia sveta zvierat aj zrakovo znevýhodneným ľuďom. Naši vzdelávací lektori dňa 5.11.2021 absolvovali školenie, ktoré napomôže pri budúcom vzdelávaní znevýhodnených ľudí v našej ZOO.

V spolupráci s **BROZ** (Bratislavské regionálne ochranárske združenie) sme realizovali výstavu fotografií v areáli ZOO, ktorá zachytáva mokrade z oblasti Záhoria a Podunajska. Cieľom je priblížiť návštevníkom dôležitosť zachovania tohto vzácneho biotopu.

Nadviazali sme spoluprácu so združením **Depaul** – poskytli sme zdarma exkurziu po ZOO pre ľudí bez domova, ktorým sa v rámci svojej činnosti združenie Depaul venuje. Spätná väzba bola veľmi pozitívna. V tejto aktivite plánujeme pokračovať aj v budúcnosti.

Vytvorenie kanálu na platforme YouTube

V roku 2021 sme sa aj napriek nepriaznivej situácii snažili poskytnúť našim podporovateľom čo najviac noviniek, ktoré sa v ZOO diali a tak sme prišli s nápadom vytvoriť YouTube kanál ZOO Bratislava. Pravidelne naň pridávame videá so vzdelávacím obsahom či videá z bežného diania v ZOO. Naše videá tiež umožňujú fanúšikom ZOO nahliadnuť do miest, ktoré nie sú bežne dostupné pre návštevníkov. Odberatelia tak mohli zblízka sledovať príchod samice nosorožca tuponosého, Tootsie, či transport samice zebra európskeho, Prémie, do bulharských Rodop. Nechýbali ani pravidelné videá o enrichmentoch (forma obohatenia života zvierat v ľudskej opatere), či krátke vtipné dokrútky o rôznych obyvateľoch našej ZOO.

Iné aktivity oddelenia vzdelávania a marketingu pre verejnosť

V roku 2021 sme pokračovali v nastavenom trende z roku 2020 a intenzívne zvyšovali komunikáciu na sociálnych sieťach. Zamerali sme sa na aktuálne témy týkajúce sa ekológie, udržateľnosti, straty biodiverzity, ochrany prírody, ohrozených druhov zvierat a napokon i predstaveniu zvierat a zamestnancov v našej ZOO.

Počas leta a krátkeho obdobia uvoľnení z epidemiologických opatrení sme sa venovali vzdelávaniu a výchove návštevníkov ZOO najmä počas tematických svetových dní - **Svetový deň šimpanzov** (sprevádzanie okruh primáty, komentované kŕmenie, vzdelávací ostrov, enrichment, areálová hra, tvorivé dielničky, kvíz) a **Svetový deň orangutanov** (sprevádzanie okruh primáty, komentované kŕmenie, vzdelávací ostrov, tvorivé dielničky, problematika palmového oleja, enrichment).

Počas hlavnej sezóny sme našim detským návštevníkom pripravili **areálové hry**, vďaka ktorým sa dozvedeli o rôznych zaujímavostiach z ríše zvierat. S pravidelnosťou (každú nedeľu) sme organizovali detské predstavenia v spolupráci s **divadlom Babena**.

ZOO Bratislava v spolupráci s Miestnou knižnicou Karlova Ves pripravila pre milovníkov literatúry, ale aj zvierat, špeciálnu časť literárneho sit-down formátu s názvom „**Do slova zaľúbení**“. Návštevníci sa nie len priblížili k zaujímavým dielam obľúbených kníh účinkujúcich, ale spoznali aj večernú atmosféru v ZOO. Mohli pozorovať večerný život našich nosorožcov, lám či vtáka nandu.

Dňa 9.8. 2021 sme pre našich návštevníkov pripravili prvé **ZOO kino** pod holým nebom spolu s mestskou časťou Karlova Ves a Filmovým klubom Kamel. Prvý film, ktorý sa premietal bol „**Návrat rysov**“ z roku 2010, ktorého režisér je náš súčasný riaditeľ Tomáš Hulík, ktorý sa pred spustením filmu prihovoril našim návštevníkom.

Druhú septembrovú sobotu 11.9. 2021 vo večerných hodinách sme pre našich návštevníkov pripravili v spolupráci s ZO SZOPK Miniopiterus **Medzinárodnú noc netopierov**. Počas prezentácie sme návštevníkov oboznámili všeobecne s netopiermi, letnými kolóniami a dôvodom prečo ich vôbec vytvárajú a ako v roku 2005 objavil na Slovensku nový druh netopiera. Návštevníci si mohli pozrieť zblízka netopiera z krátkodobej rehabilitácie. Zároveň mali možnosť sledovať a počuť za pomoci echolokátora okolité voľne žijúce netopiere. Podujatia sa zúčastnilo 68 návštevníkov.

27.9. sme sa venovali vzdelávaniu a výchove návštevníkov ZOO počas - **Svetového dňa nosorožcov** (sprevádzanie okruh nosorožce, komentované kŕmenie, vzdelávací ostrov, enrichment, areálová hra, tvorivé dielničky, kvíz).

4.10. Sme v ZOO realizovali **Deň sponzorov**. Event bol určený pre našich podporovateľov a pravidelných prispievateľov formou adopčných zmlúv. Pri tejto príležitosti sme pripravili výstavu fotografií Tomáša Hulíka, sprevádzanie a komentované kŕmenie, rovnako bolo pripravené občerstvenie a aktivity pre deti.

22.10. **Predaj limitovanej edície eurobankovky** s 0-ovou hodnotou sa uskutočnil v priestoroch ZOO-shopu. Išlo o bankovku vydanú k 60-temu výročiu otvorenia ZOO Bratislava. Vzhľadom na enormný záujem a skúsenosti s nedisciplinovanými záujemcami sme spolupracovali s mestskou políciou a posilnili sme aj službu našej SBS.

Posledná októbrová sobota 30.10.2021 bola vrcholom letnej sezóny, kedy sme pripravili pre návštevníkov **Lampiónový sprievod a vyrezávanie tekvic**, ktoré boli následne určené pre naše zvieratá ako obohatenie ich jedálňička. Trasa lampiónového sprievodu viedla od ZOOShopu cez spodnú časť ZOO, lesnou cestou až k expozícii nosorožcov a späť. Lampiónového sprievodu sa zúčastnilo približne 180 návštevníkov.

V našom areály sme vybudovali **knižné búdky**, kde si môžu návštevníci vybrať z rôznych kníh a časopisov zameraných nie len na zvieratá a príjemnou formou tak stráviť čas u nás.

Od februára 2021 spolupracujeme z časopisom Miao, v ktorom je každý mesiac predstavený verejnosti iný druh zvierat. Cez tieto články sa snažíme verejnosť vzdelávať o ich živote, ochrane, rozmanitosti druhov a priblíženie rozvoja v našej ZOO. Od februára do augusta boli uverejnené články: Bobor európsky, Zubor európsky, Orangutan sumatriansky, Leopard cejlónsky, Predstavenie novej výstavby medvedinca, rôzne druhy antilop.

Ostatné aktivity marketingového oddelenia

Zásadným krokom bolo spustenie nového webu, ktorý spĺňa všetky atribúty moderného a efektívneho komunikačného nástroja smerom k návštevníkom a verejnosti.

V novembri 2021 naša ZOO urobila veľký krok a spustila aj e-shop a spolu s ním aj ponuku zážitkových programov. Ich predaj pod názvom „Vianočné rande s...“ bol spojený aj s kampaňou v rámci sociálnych sietí a médií. Išlo o mimoriadne úspešný projekt a do podpory sa zapojilo veľa významných influencerov a mediálnych platforiem. ZOO si takýmto spôsobom vytvorila ďalšiu platformu ako vie získavať prostriedky pre svoj ďalší rozvoj.

Pod oddelenie vzdelávania a marketingu patria aj gastro prevádzky, preto je dôležité spomenúť, že celú agendu spojenú s touto činnosťou sme celoročne zastrešovali.

Účast' na konferenciách

Oddelenie sa zúčastnilo na Komisii UCSZOO v ZOO Hluboká a následne na Komisii vzdelávania a marketingu v Děčine.

IV. VYHODNOTENIE ČINNOSTI HOSPODÁRSKEJ SPRÁVY A ÚDRŽBA ZELENÉ

V zimných mesiacoch pracovníci RvaS zabezpečovali odhrňovanie snehu v prehliadkovej časti areálu a v prípade nutnosti i posyp komunikácií posypovou soľou. Pracovníci rastlinnej a sadovníckej činnosti vykonávali úpravy, opravy a revitalizáciu trávnikov v celom areáli ZOO, nakoľko tieto boli po zimných mesiacoch značne poškodené. Vykonali tiež úpravu kríkov, živých plotov a úpravu záhonov. Čistili areál od napadanej haluziny a listia počas zimných mesiacov. Pripravovali areál rôznymi úpravami trávnikov, kríkov a záhonov na otvorenie sezóny. Kvôli výskytu COVID-19 bola vykonávaná dezinfekcia vnútorných priestorov, verejných WC a bola k dispozícii dezinfekcia rúk pri vchode do ZOO, aj v areáli ZOO. Pracovníci úseku rastlinnej výroby a sadovníctva sa počas celého roka venovali údržbe jestvujúcej zelene, zabezpečovali čistotu chodníkov a komunikácií v expozičnej časti a dodávateľsky zabezpečovali novú výsadbu, ako aj špeciálnu údržbu paliem, okrasných kríkov a stromov. V rámci údržby jestvujúcej zelene boli vykonávané úpravy trávnikov- kosenie, polievanie, hrabanie, hnojenie a v niektorých častiach i mulčovanie. V rámci údržby živých plotov išlo najmä o ich strihanie a polievanie. Pracovníci úseku venovali značnú pozornosť ochrane stromov opleťovaním, v záujme zamedzenia okusu stromov niektorými jedincami chovaných živočíchov. Celoročne vykonávali údržbu čistoty areálu zberom odpadkov a vysýpaním smetných košov v areáli ZOO. Takisto celoročne zabezpečovali napájanie zvierat v hornej časti ZOO multikárou a vyvážanie kontajnerov s hnojom z výbehov kontajnerovým vozidlom RENAULT na hnojisko ZOO.

AUTODOPRAVA

	Plán v €	Čerpané v €	% plnenia
Oleje, tuky, mazadlá	250	527	210,72
PHM	10.000	9.278	92,77
Automateriál	1.500	3.662	244,12
Opravy a údržba motorových vozidiel	9.000	11.121	123,56

Prekročenie čerpania olejov /hydraulický, prevodový a motorový/ vzniklo kvôli celkovej výmene olejov na vozidlách Traktor Zetor BA 21-57, Traktor Zetor BA 21-90, Multikára BA 073 HI, Avia BA 074 CC a UNC 060.

Boli vykonané mimoriadne opravy na motorových vozidlách Avia 60 EL a nakladači UNC, na ktoré sa nakupoval materiál na opravy.

ODPADY

	Plán v €	Čerpané v €	% plnenia
Komunálny odpad	21.000	21.050	99,76
Ostatné odpady	17.025	0	0
Živočíšny odpad	2.000	2.655	132,75
Stočné	9.000	10.439	115,99

Bolqá vykonaná likvidácia skládky odpadu na hospodárskej správe, na odpad boli objednané veľkokapacitné kontajnery aj s odvozom odpadu.

ENERGIE

	Plán v €	Čerpané v €	% plnenia
Elektrina	190.000	228.824	120,43
Plyn	40.000	35.905	89,76
Voda	8.500	10.344	121,70

V. VYHODNOTENIE PERSONÁLNEJ PRÁCE**Vývoj zamestnanosti**

Realizácia personálneho manažmentu a personálnej politiky spadá pod ekonomický útvar zoologickej záhrady. V priebehu roka 2021 bolo v ZOO uzavretých 67 pracovných zmlúv a dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, z toho 40 na sezónne práce. Pracovný pomer bol ukončený s 25 zamestnancami. Počas roka sme zamestnávali 2 pracovníkov so zmenenou pracovnou schopnosťou, zmluvy na skrátený úväzok boli uzavreté so 4 zamestnancami. V organizácii bol 37,5 hodinový pracovný týždeň, pracovná doba od 7:30 hod do 15:30 hod. Zamestnanci sú odmeňovaní v zmysle zákona č. 553/2003 Z.z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Rok	Priemerný evidenčný počet zamestnancov	
	Prepočítaný	Vo fyzických osobách
2021	72,59	68,93
2020	69,04	66,42
2019	69,92	67,24

Rok	Priemerná hrubá mesačná mzda v €
2021	1.218
2020	1.106
2019	1 103

VI. HOSPODÁRENIE ORGANIZÁCIE

Na základe uznesenia Mestského zastupiteľstva hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 688/2020 zo dňa 17.12.2020, ktorým bol schválený rozpočet hlavného mesta SR Bratislavy na rok 2021, nasledovne:

„Z“ Bežný transfer – príspevok na prevádzku	1.674.715 €
„Z“ Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania	982.846 €
„Z“ Kapitálový transfer – príspevok na obstaranie hmotného investičného majetku	513.000 €

Bežný transfer zahŕňa príspevok na výdavky súvisiace s organizačno-technickou podporou pri zabezpečovaní úloh v rámci hlavnej činnosti, ktoré vyplývajú zo zriaďovacej listiny v súlade so schváleným rozpočtom hlavného mesta SR Bratislavy na rok 2021.

Záväzný ukazovateľ na mzdy, platy a ostatné osobné vyrovnania zohľadňuje nároky zamestnancov organizácie vyplývajúcej z legislatívy, s výnimkou výdavkov na vyplatené rekreačné poukazy, ktoré sú predmetom úpravy rozpočtu v priebehu roka.

Kapitálové výdavky na rok 2021 v sume 513.000 € na akcie	
Parkovací dom – projektová dokumentácia	119.000 €
Chovné zariadenie pre medveďa hnedého a zubrov – proj. dok.	100.000 €
Koncepcia rozvoja ZOO – projekt. dokumentácia	200.000 €
Krajinné a terénne úpravy na zeleni a vodných tokoch	94.000 €

Prvá zmena rozpočtu.

Mestské zastupiteľstvo hlavného mesta SR Bratislavy na svojom zasadnutí zo dňa 23.09.2021 schválilo uznesením č. 944/2021 zmenu rozpočtu hlavného mesta SR Bratislavy na rok 2021 nasledovne:

„Z“ Bežný transfer – príspevok na prevádzku	1.674.715 €
v tom: „Z“ Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania	982.846 €
„Z“ Kapitálový transfer – príspevok na obstaranie hmotného investičného majetku	513.000 €

Bežný transfer bez zmeny.

Kapitálový transfer uvedená zmena predstavuje zámenu KZ na investičnej akcii PD „Parkovací dom“ realizačný projekt a to v zložení: KZ 46 RF v sume 48.287 € a KZ 71 PzR v sume 70.713 €.

Druhá zmena rozpočtu.

Mestské zastupiteľstvo hlavného mesta SR Bratislavy na svojom zasadnutí zo dňa 18.11.2021 schválilo uznesením č. 1020/2021 zmenu rozpočtu hlavného mesta SR Bratislavy na rok 2021 nasledovne:

„Z“ Bežný transfer – príspevok na prevádzku	1.702.874 €
v tom: „Z“ Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania	1.044.746 €
„Z“ Kapitálový transfer – príspevok na obstaranie hmotného investičného majetku	124.000 €

Bežný transfer zmena sa týkala zvýšenia bežných výdavkov o sumu 28.159 € v tom 20.000 € účelovo určených na krajinné a terénne úpravy a dendrológiu stromov, 1.259 € na rekreačné poukazy. Záväzný limit na mzdy zvýšený o 55.000 € a 6.900 € na navýšenie podľa kolektívnej zmluvy (100 € na zamestnanca).

Kapitálový transfer

zníženie finnačných prostriedkov na investičnej akcii PR „Parkovací dom“ v sume 119.000 €,
zníženie fin. prostriedkov na inv. akcii PD koncepcie rozvoja ZOO v sume 200.000 €,
zníženie fin. prostriedkov na inv. akcii Krajinné a terénne úpravy na zeleni a vodných tokoch v sume 70.000 €.

NÁKLADY.

Náklady v hlavnej činnosti za sledované obdobie sme čerpali na 127,16 % v sume 3.501.360 €, čo je mierny nárast oproti plánu.

Náklady v podnikateľskej činnosti za sledované obdobie sme čerpali na 90,09 % v sume 157.660 €, čo je pokles oproti plánu.

Vyššie čerpanie nákladov na niektorých položkách ako napr.:

Spotreba materiálu.

V roku 2021 bola spotreba materiálu 424.878,25 €, čo je viac oproti roku 2020 o 79.845 €.

Väčšia spotreba bola u elektroinštalačného materiálu, boli vykonané opravy elektrických ohradníkov. K nárastu krmiva prišlo pre zmenu kŕmnych dávok, ich úpravou, taktiež zmenou typu krmiva, ktorý je odporúčaný EAZO-u zo zdrojov z pôvodných krajín napr. krmivo pre žirafy, nosorožce. Obchodné reťazce ako Kaufland a METRO nám vypomáhajú pri obstarávaní bežných krmív, ušetrené prostriedky sme mohli využiť na nákup iných potrebných materiálov, ochranné pracovné pomôcky a oblečenie pre zamestnancov.

Spotreba energie.

V roku 2021 bola spotreba energií 275.074 €, čo je viac oproti roku 2020 o 50.813 €.

Napriek skutočnosti, že ročná spotreba našej organizácie je na dvoch odberných miestach každoročne približne rovnaká (spolu cca do 1 500MWh/rok), celková fakturovaná suma za elektrickú energiu sa zvýšila. Za nárastom ceny je jej každoročné zvyšovanie za MWh/rok.

Pre porovnanie rastu cien predkladám fakturované ceny pre ZOO na roky:

na rok 2019 bola fakturačná cena pre ZOO = 40,78 €/MWh

na rok 2020 bola fakturačná cena pre ZOO = 40,78 €/MWh

na rok 2021 bola fakturačná cena pre ZOO = 66,10 €/MWh

Opravy a udržiavanie.

V roku 2021 sa v ZOO Bratislava robili prevažne opravy na plynových zariadeniach, opravy dverí, šúbrov, skiel, ktoré boli v havárijnom stave, opravy na vodovodoch, kde boli veľké úniky vody.

Ostatné služby.

Ostatné služby vzrástli oproti roku 2021 o 78.958 €. Väčšie náklady boli vynaložené na súdny spor s West Mediou.

VÝNOSY.

Celkové výnosy za sledované obdobie v hlavnej činnosti sme splnili na 118,47 %, čo predstavuje nárast oproti plánu a nárast o 21,55 % oproti roku 2020. Výnosy v podnikateľskej činnosti sme splnili na 95,70 % čo predstavuje mierny pokles, 1,22 % oproti roku 2020.

Vlastné výnosy tvorili najmä:

Tržby z predaja zvierat.

Počas sledovaného obdobia sme zaznamenali predaj zvierat v sume 6.360 € v prevažnej miere z vlastného odchovu, ktoré museli byť odpredané kvôli prevencii imbridingu (príbuzenského párenia).

Tržby za vlastné výkony a vstupné.

Počas sledovaného obdobia sme dosiahli tržby zo vstupného vo výške 1.207.768 €, čo predstavuje 155,54 % z celkového plánu, čo je viac oproti roku 2020 o 479.561 €.

Výnosy z darovaných prostriedkov od subjektov mimo verejnej správy.

Tu sú zúčtované finančné prostriedky, ktoré nám boli poskytnuté od našich sponzorov s účelovým určením na kŕmne dávky, enrichment, chovné zariadenia a všeobecný rozvoj pre adoptované zvieratá v sume 33.372,34 €.

Hospodársky výsledok za rok 2021 sme dosiahli nasledovne:

hlavná činnosť	- 239.474 €
podnikateľská činnosť	9.821 €

Hospodársky výsledok v hlavnej činnosti je záporný, z dôvodu tvorby rezervy na súdny spor a ušlý zisk West Medii, s ktorou je ZOO BA od roku 2021 v súdnom spore.
Táto rezerva predstavuje sumu 399.372 €.

INVESTIČNÁ ČINNOSŤ.

Z vlastných zdrojov sme financovali nasledovné kapitálové výdavky:

Realizácia web stránky ZOO Bratislava	11.562,00 €
obstaranie bufetových stánkov	5.881,00 €
obstaranie narkotizačnej zbrane	2.238,00 €
obstaranie serveru	4.999,37 €
obstaranie termovízie	2.280,00 €
PD pre budovu zooshopu a WC pri vstupe do ZOO	2.550,00 €
PD pre bufet pri nosorožcoch	3.000,00 €
Spolu:	32.510,37 €

Z transferu z MAG.hl.mesta sme financovali nasledovné kapitálové výdavky:

PD CHZ medveďa hnedého	58.560,00 €
Krajinné a terénne úpravy na zeleni a vodných tokoch	38.687,04 €
Spolu:	97.247,04 €

VII. PROGRAMOVÉ ROZPOČTOVANIE

Program č: 4 Kultúra, šport, podpora služieb a cestovného ruchu

Podprogram: 4.4 Kultúra

Zámer programu. Zvýšiť záujem verejnosti o návštevu Zoologickej záhrady a o záchranu ohrozených druhov živočíchov, neustále vytvárať vhodné prostredie pre odpočinok, výchovu a vzdelávanie obyvateľov a návštevníkov hlavného mesta.

1.) cieľ programu:	Podporiť aktivity z oblasti environmentalistiky.
Ukazovateľ:	Neformálne vzdelávanie prostredníctvom podujatí pre verejnosť.
Cieľová hodnota:	8 podujatí za rok 2021

V roku 2021 sa uskutočnilo v ZOO BA 14 podujatí, cieľ splnený.

2.) cieľ programu:	Návštevnosť ZOO Bratislava
Ukazovateľ:	Počet návštevníkov
Cieľová hodnota:	250.000 osôb.

Kvôli zamedzeniu šírenia korónového vírusu Covid-19 bola ZOO Bratislava v jarných mesiacoch od 13.2.2021 do 18.4.2021 a na jeseň od 25.11.2021 do 31.12.2021 uzavretá.

Návštevnosť v roku 2021 bola 246.204 návštevníkov, čo je v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka o 6.361 návštevníkov menej, toto všetko vyplýva zo vzniknutej situácie.

Príloha č.4

Plnenie výnosov I.-XII.2021

Ukazovateľ	Rok 2020			Rok 2020			Rok 2021			Rok 2021		
	Hlavná činnosť			Podnik.čin.			Hlavná činnosť			Podnik.čin.		
	plán	skut. I-XII.	% plnenia	plán	sk. I-XII.	% plnenia	plán	skut. I-XII.	% plnenia	plán	sk. I-XII.	% plnenia
Tržby za vl.výrobky - zvieratá	4000	2 788	0,00%	0	0	0,00%	2500	6360	0,00%	0	0	0,00%
Tržby z predaja sl.	877 500	745 180	84,92%	0	0	0,00%	795 200	1 236 852	155,54%	0	11 734	0,00%
z toho: - vozenie pony	6 500	5 395	0,00%	0	0	0,00%	8 000	10 036	0,00%	0	0	0,00%
-tábory, ostatné	1 000	11 578	1157,80%	4 500	1 218	0,00%	200	13 418	6709,00%	6 000	10 573	0,00%
- vstupné	870 000	728 207	83,70%	0	0	0,00%	787 000	1 207 768	153,46%	0	0	0,00%
- reklama a marketing	0	0	0,00%	15 000	3 448	22,99%	0	5 630	0,00%	10 000	1 161	11,61%
Tržby za tovar:	0	0	0,00%	94 720	58 452	0	0	0	0,00%	76 898	89 062	0
- zooshop	0	0	0,00%	94 720	58 452	61,71%	0	0	0,00%	76 898	89 062	115,82%
- energetické drevo	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Zmena stavu zvierat	5000	13 661	273,21%	0	0	0,00%	11000	1 064	9,67%	0	0	0,00%
Aktivácia	2 000	2 800	0,00%	0	0	0,00%	2 500	0	0,00%	0	0	0,00%
z toho: - krmivá	2 000	2 800	0,00%	0	0	0,00%	2 500	0	0,00%	0	0	0,00%
- ostatné	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Tržby z predaja DnHM a DHM	0	719	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Výnosy z odpísaných pohľadávok	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Ostatné výnosy z prev.činnosti	9 000	8 093	89,92%	72 000	52 962	73,56%	8 200	35 828	436,92%	82 102	66 685	81,22%
z toho: - inventúrne prebytky	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	-2	0,00%
- poisťné plnenie	0	0	0,00%	0	372	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%
- ostatné	4 000	3 792	94,79%	0	0	0,00%	4 000	32 154	803,84%	0	0	0,00%
- popl.za ubytovňu	5 000	4 193	83,86%	0	0	0,00%	4 200	3 674	87,47%	0	0	0,00%
- nájomné	0	108	0,00%	72 000	52 590	73,04%	0	0	0,00%	82 102	66 686	81,22%
Zúčtovanie zákonných rezerv a op	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Zúčtovanie ostatných rezerv z prev	2 200	12 623	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Zúčtovanie zákonných opravných	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Kurzové zisky	0	74	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Mimoriadne výnosy	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%

Výn.z bež.transf.od ostat.sub. mim	14 500	20 264	0,00%	0	35	0,00%	0		0,00%	0		0,00%
Vlastné príjmy	914 200	806 200	88,19%	186 220	116 116	62,35%	819 400	1 280 103	156,22%	175 000	167 481	95,70%
Výnosy z bež.transferov	1 612 369	1 626 350	100,87%	0	0	0,00%	1 674 715	1 687 674	100,77%	0	0	0,00%
Výnosy z bež.transferov BMK	15 981	14 309	0,00%	0	0	0,00%	12 000	6 754	0,00%	0	0	0,00%
Výnosy z kapit.transferov	213 000	223 668	105,01%	0	0	0,00%	213 000	238 437	111,94%	0	0	0,00%
Výnosy z kapit.transferovzo ŠR	15 000	15 018	100,12%	0	0	0,00%	15 000	15 018	100,12%	0	0	0,00%
Výnosy z kapit.transf....mimo VS-c	0		0,00%	0		0,00%	14 500	28 578	0,00%	0	0	0,00%
Výnosy z kapit.transf.od ost.sub.m	5 300	4 777	0,00%	0	0	0,00%	4 800	5 322	0,00%	0	0	0,00%
Spolu	2 775 850	2 690 322	96,92%	186 220	116 116	62,35%	2 753 415	3 261 886	118,47%	175 000	167 481	95,70%
Hospodársky výsledok	0	119 693		0	6 436			-239 474			9 821	

Čerpanie nákladov I.-XII. 2021

Ukazovateľ	Rok 2020 Hlavná čin.			Rok 2020 Podnik.čin.			Rok 2021 Hlavná čin.			Rok 2021 Podnik.čin.		
	plán	skut. I-XII.	% plnenia	plán	skut. I-XII.	% plnenia	plán	skut. I-XII.	% plnenia	plán	skut. I-XII.	% plnenia
Spotreba materiálu	363 660	345 033	94,88%	456	559	122,68%	337 380	424 878	125,93%	840	2 054	244,48%
Spotreba energie	215 100	224 261	104,26%	2 400	1 186	49,42%	238 500	275 073	115,33%	2 400	300	12,49%
Predaný tovar	0	0	0,00%	52 000	29 981	57,66%	0	0	0,00%	43 449	44 516	102,46%
Služby z toho:	405 990	367 919	90,62%	10 718	2 808	26,20%	337 445	470 614	139,46%	10 665	11 888	111,47%
- opravy a udržiavanie	25 300	64 808	256,16%	710	35	4,91%	38 915	84 167	216,28%	710	0	0,00%
- cestovné	14 500	376	2,60%	0	0	0,00%	5 000	2 125	42,49%	0	0	0,00%
- náklady na reprezentáciu	3 300	991	30,02%	0	0	0,00%	2 500	3 622	144,87%	0	0	0,00%
- ostatné služby	362 890	301 743	83,15%	10 008	2 773	27,71%	291 030	380 701	130,81%	9 955	11 888	119,42%
Osobné náklady	1 412 600	1 218 543	86,26%	116 001	71 097	61,29%	1 437 400	1 445 303	100,55%	113 001	95 156	84,21%
- mzdy	1 038 000	907 198	87,40%	76 601	45 781	59,77%	1 038 000	1 028 679	99,10%	76 601	65 463	85,46%
- OON	6 000	8 189	136,48%	7 500	7 487	0,00%	23 000	38 510	167,44%	7 500	6 535	0,00%
- zákonné sociálne poistenie	364 900	299 013	81,94%	29 400	16 848	57,31%	371 400	373 466	100,56%	26 400	22 771	86,25%
DDS	3 700	4 143	0,00%	2 500	502	20,06%	5 000	4 648	0,00%	2 500	373	14,92%
zákonné sociálne náklady	55 900	44 632	79,84%	1 100	982	89,24%	43 400	42 909	98,87%	1 100	386	35,09%
- sociálny fond	11 000	9 917	90,15%	0	0	0,00%	11 000	11 490	104,45%	0	0	0,00%
- príspev. na stravovanie	20 000	19 938	99,69%	1 100	982	89,24%	20 000	18 216	91,08%	1 100	386	35,09%
- odstup., odchodné	8 000	11 077	138,46%	0		0,00%	8 000	10 567	132,09%	0		0,00%
- ND náhrada	1 400	1 561	111,52%	0	0	0,00%	1 800	1 083	60,18%	0	0	0,00%
- rekreačné poukazy	1 500	126	8,41%	0	0	0,00%	500	1 258	0,00%	0	0	0,00%
- pracovné oblečenie	14 000	2 013	0,00%	0	0	0,00%	2 100		0,00%	0	0	0,00%
- vstup, prevent.prehliadky	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	295	0,00%	0	0	0,00%
Ostatné soc.náklady	0	0	0,00%	0		0,00%	0	0	0,00%	0		0,00%
Daň z nehnuteľností	0	58	0,00%	0		0,00%	0	58	0,00%	0		0,00%
Ostatné dane a poplatky	22 170	22 189	0,00%	1 400	316	0,00%	22 660	23 863	105,31%	1 400	0	0,00%
Zostatková cena pred.majetku	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Ostatné náklady na prevádzkovú	14 000	12 766	91,18%	260	233	0,00%	14 500	400 986	2765,42%	260	364	0,00%
Manká a škody+pokuty a penále	0	0	0,00%	0	1	0,00%	0	1 500	0,00%	0	0	0,00%
Odpisy	274 000	308 902	112,74%	1 830	1 219	66,59%	309 000	326 003	105,50%	1 830	0	0,00%
Tvorba ostatných rezerv z prev.č	0	13 499	0,00%	0	0	0,00%	0	59 908	0,00%	0	0	0,00%
Tvorba zák. oprav.polož., ostatný	0	0	0,00%	0	30	0,00%	0	16 563	0,00%		357	0,00%
Kurzové straty	90	62	68,76%	0	1	0,00%	90	21	23,77%	0	0	0,00%
Ostatné finančné náklady	12 340	12 765	103,44%	55	28	51,78%	13 040	13 681	104,92%	55	42	75,93%
Splatná daň z príjmov, daň z úrokov			0,00%	0	1 719	0,00%			0,00%	0	2 611	0,00%
S p o l u	2 775 850	2 570 629	92,61%	186 220	109 680	58,90%	2 753 415	3 501 360	127,16%	175 000	157 660	90,09%

Výnosy / Náklady 2021

Výnosy	Hlavná činnosť	Podnik.činnosť	Spolu
	€	€	€
Výnosy vlastné	1 320 758	167 481	1 488 239
z toho: - tržby z predaja zvierat	6 360	0	6 360
- vstupné	1 207 768	0	1 207 768
- tržby ostatné	30 010	10 572	40 582
- tržby z predaja tovaru	0	89 062	89 062
- nájomné	0	66 686	66 686
- reklama a marketing	5 630	1 161	6 791
- výnosy z BT a KT mimo VS	33 900	0	33 900
- ostatné	37 090	0	37 090
Výnosy z bež.transf.	1 687 674	0	1 687 674
Výnosy z KT+výnosy zo SR+vým.mimo VS	253 455	0	253 455
Výnosy spolu	3 261 887	167 481	3 429 368
Náklady	€	€	€
Spotreba materiálu	424 878	2 054	426 932
Spotreba energie	275 073	300	275 373
Predaný tovar	0	44 516	44 516
Služby	470 615	11 888	482 503
z toho -opravy a udržovanie	84 167	0	84 167
- cestovné	2 125	0	2 125
- náklady na reprezentáciu	3 622	0	3 622
- ostatné služby	380 701	11 888	392 589
Osobné náklady	1 488 212	95 528	1583740
- mzdy	1 028 979	65 463	1 094 442
- mzdy OON	38 510	6 535	45 045
- zákonné sociálne poistenie+DDS	377 814	22 771	400 585
- zákonné soc.náklady	42 909	759	43 668
- ostatné sociálne náklady	0	0	0
Ostatné dane a poplatky	23 863	0	23 863
Daň nehnúť.	58	0	58
Manká, škody, pokuty,penále	1 500	0	1 500
Tvorba ostatných rezerv, tvorba OP	76 471	357	76 828
Ost.nákl.na prevádz.činnosť	400 986	364	401 350
Odpisy	326 003	0	326 003
Kurz.straty	21	0	21
Ostat.fin.náklady	13 681	42	13 723
Splatná daň z príjmov	0	2 611	2610,57
Náklady spolu	3 501 361	157 660	3 659 021
Hospodársky výsledok	-239 474	9 821	-229 652

Zoologická záhrada Bratislava eviduje k 31. 12. 2021 krátkodobé pohľadávky vo výške 11.310 € a záväzky vo výške 291.670 €

Názov	Rok 2020	Rok 2021
Pohľadávky voči odberateľom	2 345	2 645
Poskytnuté prevádzkové preddavky	498	498
Ostatné pohľadávky	305	112
Pohľadávky voči zamestnancom	750	599
Daň z príjmov	0	0
Pohľadávky z nájmu	10 168	7 456
Pohľadávky spolu	14 066	11 310
z toho: - v lehote splatnosti	7 683	7 616
- po lehote splatnosti	274	2 485
z toho: - nedobytné	2 210	2 210
Záväzky voči dodávateľom	32 483	135 074
Záväzky to SF	2 562	1 392
Nevyfaktúrované dodávky	0	0
Iné záväzky	496	393
Ostatné záväzky voči zamestnancom	2 017	3 980
Záväzky z miezd	52 133	59 344
Zúčt.s inštitúciami soc.a zdravot. poistenia	35 823	39 105
Daň zo mzdy	7 657	9 031
Daň z príjmov	1 719	2 611
DPH	1 647	6 347
Transfery a ostat.zúčt.so subj.mimo VS	29 600	34 394
Záväzky spolu	166 137	291 670

Plnenie plánu práce a miezd I. - XII. 2021

v €

	Rok 2020			Rok 2020			Rok 2021			Rok 2020		
		Hlavná čin.	plnenia		Podnikat'.čin.	plnenia		Hlavná čin.	plnenia		Podnikat'.čin.	plnenia
Ukazovateľ	Plán HČ	skut. I-XII.	Hlavná čin.	Plán PČ	skut. I-XII.	Hlavná čin.	Plán HČ	skut. I-XII.	Hlavná čin.	Plán PČ	skut. I-XII.	Hlavná čin.
Mzdové prostriedky celkom	1 044 000	916 030	87,74%	84 101	53 268	63,34%	1 061 000	1 067 189	100,58%	84 101	71 998	85,61%
z toho: - mzdové prostriedky	1 038 000	907 841	87,46%	76 601	45 781	59,77%	1 038 000	1 028 679	99,10%	76 601	65 463	85,46%
- OON	6 000	8 189	136,48%	7 500	7 487	0,00%	23 000	38 510	167,43%	7 500	6 535	0,00%
Pocet pracovníkov /priemerný prepočítaný počet	74,00	69,04	93,30%	7,32	6,58	89,89%	75,00	73	97,33%	7,58	6,54	86,28%
Priemerná mzda	1175,68	1105,68	94,05%	957,43	674,62	70,46%	1178,89	1218,25	103,34%	924,59	917,41	99,22%

Vypracovala: Mgr. Jarmila Vidová

Dátum: 31.01.2022